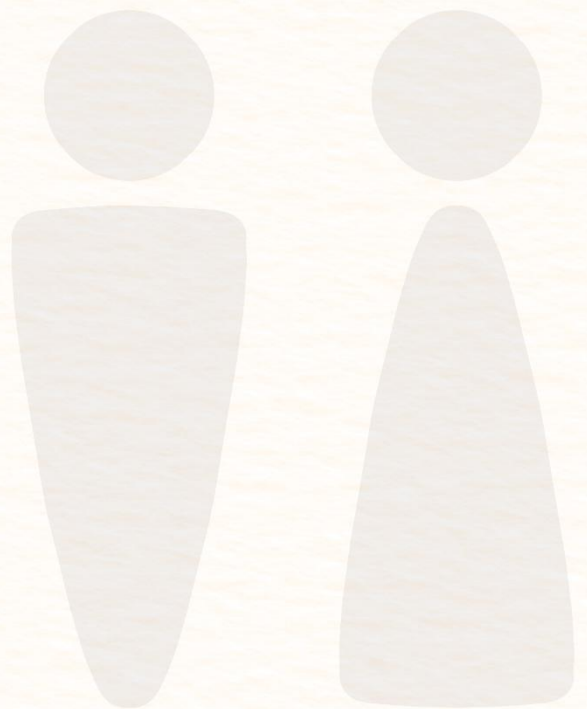

RAPORT

de monitorizare a discursului și comportamentului
sexist al candidaților și a candidatelor din campania
electorală pentru alegerile parlamentare 2025

Autoare:

Nina Lozinschi, Loretta Handrabura

Monitoare:

Inga Stegarescu, Mariana Ionel, Loretta Handrabura, Victoria Puiu și Nina Lozinschi.

Design:

Inga Stegarescu

Raportul de monitorizare a fost elaborat de Asociația Gender-Centru sub egida Platformei pentru Egalitate de Gen, în parteneriat cu Asociația Promo-LEX și UN Women Moldova, în cadrul proiectului „*Candidez cu Respect: Monitorizarea discursului sexist și prevenirea incitării la ură în alegerile parlamentare 2025*”, cu sprijinul financiar al Suediei.

Opiniile exprimate în cadrul Raportului aparțin exclusiv Asociației Gender-Centru și nu reflectă poziția Asociației Promo-LEX, a UN Women sau a Ambasadei Suediei în Republica Moldova.

© Platforma pentru Egalitate de Gen & AO Gender-Centru, 2025

CUPRINS

I. CONTEXT	2
II. METODOLOGIA DE MONITORIZARE	2
III. ANALIZA DISCURSULUI SEXIST PE TIP DE PRODUS MEDIA	7
IV. DISCURSUL SEXIST ȘI/SAU COMPORTAMENT SEXIST ÎN CAMPANIA ELECTORALĂ	10
V. DISTRIBUȚIA DISCURSULUI SEXIST PE CATEGORII DE GEN	12
5.1. Autorii/autoarele și tipologia discursului sexist	13
5.3. Țintele discursului sexist	14
5.1. Grupul țintă al discursului sexist	15
VI. ANALIZĂ DETALIATĂ A DISCURSULUI SEXIST ȘI INSTIGATOR LA VIOLENȚĂ PE NIVEL DE SEVERITATE	17
6.1. Discurs sexist de severitate redusă	18
6.2. Discurs sexist de severitate moderată	20
6.3. Discurs sexist de severitate ridicată	24
6.4. Comportament sexist în campania electorală..	28
VII. TENDINȚE POZITIVE ÎN COMUNICAREA ELECTORALĂ.....	34
VIII. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI..	37
ANEXE..	40

I. CONTEXT

Prezentul raport este circumscris preocupărilor UN Women Moldova pentru consolidarea unei democrații electorale autentice, inclusiv printr-un discurs și comportament public care face dovada unei competiții electorale și post-electorale bazate pe respect, limbaj echilibrat în privința genului, luptă pe idei, soluții și oferte electorale cu care să rezoneze alegătorii și alegătoarele.

Monitorizarea discursului sexist pe rețelele sociale în perioada campaniei electorale parlamentare 2025 continuă eforturile anterioare de documentare analiză, prevenire a sexismului politic în spațiul online și contribuie la consolidarea unui cadru național de toleranță zero față de sexismul politic.

Monitorizarea a fost realizată de un grup de cinci monitoare: Inga Stegărescu, Mariana Ionel, Loretta Handrabura, Victoria Puiu și Nina Lozinschi, în perioada 28 august – 1 octombrie 2025, pe baza unei metodologii unitare de analiză calitativă și cantitativă a discursului, comportamentului sexist și a VÎFA.

Raportul consolidează datele din cele trei rapoarte intermediare ale monitoarelor (28 august – 14 septembrie 2025), (15 septembrie – 23 septembrie 2025) și cele finale (24 septembrie - 1 octombrie 2025), acoperind în total 33 de zile de campanie electorală monitorizate.

II. METODOLOGIA DE MONITORIZARE

Scopul monitorizării

Documentarea fenomenului de sexism în limbajul și comportamentul concurenților electorali, precum și a formelor de violență în alegerile parlamentare, în baza monitorizării postărilor de pe rețeaua socială de Facebook a primilor 5 candidați și candidate de la fiecare competitor electoral (19 partide și blocuri electorale) și a celor 4 candidați independenți.

Obiective cadru

- Evaluarea limbajului sexist utilizat în discursul public și a comportamentului sexist, manifestate de candidatele și candidați monitorizați.
- Aplicarea metodelor cantitative și de conținut pe tipurile de postări atestate pe propriile pagini de pe Facebook ale candidatelor și candidaților monitorizați.

Grupul țintă al monitorizării

a) *candidații și candidatele aflați/aflate în primii cinci de pe lista electorală a fiecărui partid sau bloc electoral înscris în cursa electorală.* În cazurile în care nu au fost identificați cel puțin doi reprezentanți ai ambelor genuri în primele cinci poziții ori nu a fost posibilă identificarea persoanei pe Facebook, au fost analizați candidații și candidatele din primele zece locuri ale listei.

b) *independenții:* cele 3 candidate Victoria Sanduța, Olesea Stamate și Tatiana Crețu și candidatul Andrei Năstase.

Metodologia de monitorizare a acoperit, prin urmare, ambele sexe prin paginile sociale a 40 candidate, 55 de candidați și 3 pagini ale partidelor (PP USCM, PP AUR, PP Moldova Mare). Au fost consemnate toate formele de discriminare și violență, care transpar în limbaj și comportamente atestate în postările publice.

Tabel 1. Eșantionul de monitorizare: candidați și candidate selectați(-e) din fiecare formațiune politică

Nr.	Partid / Bloc electoral	Candidați și candidate monitorizați(-e)	Nr. bărbați	Nr. femei
1	PP PAS – Partidul Acțiune și Solidaritate	Igor Grosu, Dorin Recean, Doina Gherman, Nicolae Popescu, Marcel Spatari, Veronica Roșca	4	2
2	PP CUB – Coaliția pentru Unitate și Bunăstare	Igor Munteanu, Adrian Dulgher, Rodica Gramma, Vitalie Fedula, Diana Lupu	3	2
3	PL – Partidul Liberal	Mihai Ghimpu, Elena Pisarenco, Dorin Zghibarța, Corina Fusu, Olga Verega	2	3
4	PSDE – Partidul Social-Democrat European	Tudor Ulianovschi, Ion Sula, Alexandru Cauia, Violeta Cojocar, Mariana Odobescu	3	2
5	PP ALDE – Alianța Liberalilor și Democraților pentru Europa	Arina Spătaru, Tatiana Leahu, Natalia Stănilă, Efimia Ionașco, Petru Baranciuc	1	4
6	BE Împreună – Blocul Electoral „Împreună”	Sergiu Tofilat, Anatolie Prohnițchi, Ștefan Gligor, Corina Gaibu, Natalia Iațco, Cristina Craevscaia-Derenova	3	3
7	BE Alternativa – Blocul Electoral „Alternativa”	Ion Ceban, Alexandr Stoianoglo, Ion Chicu, Liliana Iaconi, Olga Ursu	3	2
8	PP DA – Partidul Politic „Democrația Acasă”	Vasile Costiuc, Sergiu Stefanco, Valentina Meșină, Alexandru Chițu, Natalia Drăguțan	3	2
9	PP Mișcarea Respect Moldova	Marian Lupu, Victor Micu, Eugeniu Nichiforciuc, Lilia Pogolșa, Iulia Costin	3	2
10	PNM – Partidul Național Moldovenesc	Dragoș Galbur, Tatiana Codreanu, Igor Melnic, Neli Muntean, Octavian Sajin	3	2
11	BE Patriotic – Blocul Electoral „Patriotic”	Igor Dodon, Diana Caraman, Irina Vlah, Vasile Tarlev, Olesea Tanasoglo	2	3
12	PP LOC – Liga Orașelor și Comunelor	Alexandru Bujorean, Constantin Cojocari, Vladislav Cociu, Natalia Remeșovschi, Ana Vasilachi	3	2

13	PP NOI – Noua Opțiune Istorică	Dmitri Torner, Andrei Porubin, Alexandru Grosu, Elena Maximciuc, Ioana Bobeico, Veaceslav Grosu	4	2
14	BE BUN – Blocul Unirea Națiunilor	Aurelian Silvestru, Anatolie Țăranu, Valentin Dolganiuc, Zoia Jalbă, Silvia Secrieru	3	2
15	PP PN – Partidul Nostru	Renato Usatîi, Elena Grițco, Nina Cereteu, Alexandr Berlinschii, Serghei Ivanov	3	2
16	PP AUR – Alianța pentru Unirea Românilor	Boris Volosatîi, Lucia Spoială, Octavian Balan, Petr Vlah, Pagina partidului	3	1
17	PP AM – Alianța „MOLDOVENII”	Denis Roșca, Dumitru Roibu, Nicolae Pascaru, Victor Marahovschi, Elena Mărgineanu	4	1
18	PP UCSM – Uniunea Creștin-Socială din Moldova	Gabriel Călin, Vitalie Florea, Anatolie Odagiu, Valeriu Mircea, Pagina partidului	4	0
19	PP Moldova Mare	Victoria Furtună, Igor Hlopețchi, Tatiana Costachi, Victor Stepaniuc, Pagina partidului	1	3
20	Candidați independenți	Andrei Năstase, Olesea Stamate, Victoria Sănduța, Tatiana Crețu	1	3

Perioada monitorizării: 28 august – 1 octombrie 2025 (33 de zile)

Au fost monitorizate, de asemenea, cele 2 zile „ale tăcerii” până la votarea propriu zisă și primele 3 zile după alegerile parlamentare, pentru a compara și înțelege dacă discursul și comportamentele sexiste, manifestările de violență ale grupurilor țintă s-au modificat.

Canalele de comunicare analizate

Monitorizarea s-a concentrat exclusiv asupra postărilor de pe platforma Facebook, inclusiv:

- ✓ postări publicate direct de candidați și candidate sau de echipele lor de campanie;

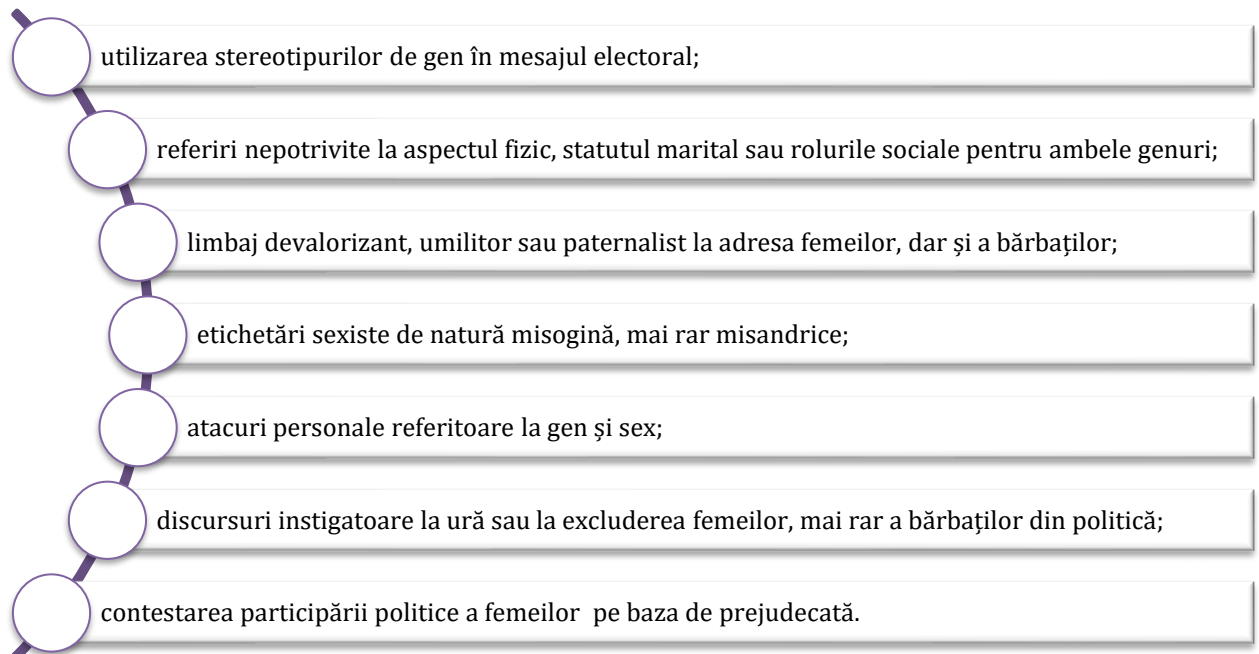
- ✓ materiale vizuale, textuale sau video (inclusiv reeluri (videouri scurte)) personale sau preluate de pe pagina partidului, fie a liderului, și distribuite pe paginile persoanele;
- ✓ comentarii și reacții publice care reproduc sau amplifică mesajele, atitudinile și percepțiile nu doar sexiste, ci și cele discriminatorii pe diverse criterii protejate de lege (în speță cele referitoare la apartenența politică și ideologică, identitate și orientare sexuală vârstă, limbă, etnie

Pentru fiecare caz identificat, s-au colectat informații despre:

- ✓ tipul conținutului (text, imagine, video);
- ✓ tonul și limbajul utilizat;
- ✓ ținta mesajului (persoană, grup, femei în general);
- ✓ frecvența și contextul apariției;
- ✓ interacțiunile și impactul în audiență (like-uri, distribuiri, comentarii).

Criterii de analiză

Analiza s-a realizat conform unei grile de codificare aliniată la standardele internaționale privind egalitatea de gen și prevenirea violenței împotriva femeilor, în special:

Discurs sexist

Prin discurs sexist se înțelege orice formă de exprimare – verbală, scrisă, vizuală sau simbolică, care are ca efect sau intenție subminarea demnității unei persoane sau a unui grup de persoane pe criterii de gen și sex.

Acesta include mesaje care reproduc sau consolidează stereotipuri de gen, normalizează inegalitățile între femei și bărbați ori perpetuează ideea superiorității unui gen asupra celuilalt.

Discursul sexist poate fi manifestat prin utilizarea unui limbaj de excludere (de exemplu, prin formele doar la masculin pentru funcții de demnitate, profesii, meserii, titluri ca normă generică și a pluralului masculin înglobant), prin apelative paternaliste, prin remarci despre aspectul fizic sau prin negarea competenței, inteligenței femeilor în activitățile din spațiul politic, profesionist, dar și în cazul unor competitori electorali bărbați.

Deși nu implică întotdeauna intenție de discriminare, discursul sexist contribuie la crearea unui climat de ostilitate, marginalizare și lipsă de respect față de femei preponderent și față de egalitatea de gen ca principiu și valoare într-o societate care pretinde că recunoaște valoarea și contribuția ambilor actori sociali într-o democrație ce tinde a fi incluzivă și bazată pe paritate.

Comportament sexist

Comportamentul sexist reprezintă **orice acțiune, gest sau interacțiune** care are scopul sau efectul de a umili, intimidă, denigra ori dezavantaja o persoană pe criterii de gen și sex.

În contextul campaniei electorale online, acesta poate include comportamente precum hărțuirea digitală, amenințările cu conotație de gen, aluziile sexualizate, manipularea imaginii publice sau folosirea conținutului vizual care expune femeile la ridicol sau dispreț. Comportamentul sexist poate fi individual (provenit de la un candidat/candidată sau susținător/susținătoare) ori colectiv (reprodus și amplificat prin comentarii, distribuiri și reacții din partea publicului).

Ambele forme – *discursul și comportamentul sexist* – constituie elemente ale unui fenomen mai amplu de violență bazată pe gen în spațiul politic, care afectează libertatea de exprimare a femeilor, participarea lor egală la viața publică și calitatea procesului democratic.

Pentru fiecare caz identificat în procesul de monitorizare, echipa de analiză a aplicat o scală de evaluare a severității, structurată pe trei niveluri: redusă, medie și ridicată.

Această scală permite diferențierea între formele subtile de sexism, manifestate prin limbaj sau exprimare stereotipică, și formele grave, care includ atacuri directe, insulte sau amenințări.

- ✓ **Nivelul de severitate redusă** cuprinde situațiile în care se utilizează limbaj androcentric, expresii tradiționaliste sau formule care exclud femeile din discursul public fără intenție explicit discriminatorie.
- ✓ **Nivelul de severitate medie** include manifestările care perpetuează imaginea inferioară a femeilor, minimalizează competențele lor profesionale sau le atribuie roluri tradiționale incompatibile cu participarea politică.
- ✓ **Nivelul de severitate ridicată** se referă la cazurile în care sunt utilizate mesaje ofensatoare, sexualizate, denigratoare sau chiar amenințătoare, cu scopul sau efectul de a intimida, discredita ori reduce la tăcere femeile implicate în procesul electoral.

Această ierarhizare a permis o analiză comparativă între partide și candidați, precum și o înțelegere mai nuanțată a impactului diferitelor tipuri de discursuri asupra participării politice și asupra calității mesajului electoral și dialogului, dezbaterii democratice.

III. ANALIZA DISCURSULUI SEXIST PE TIP DE PRODUS MEDIA

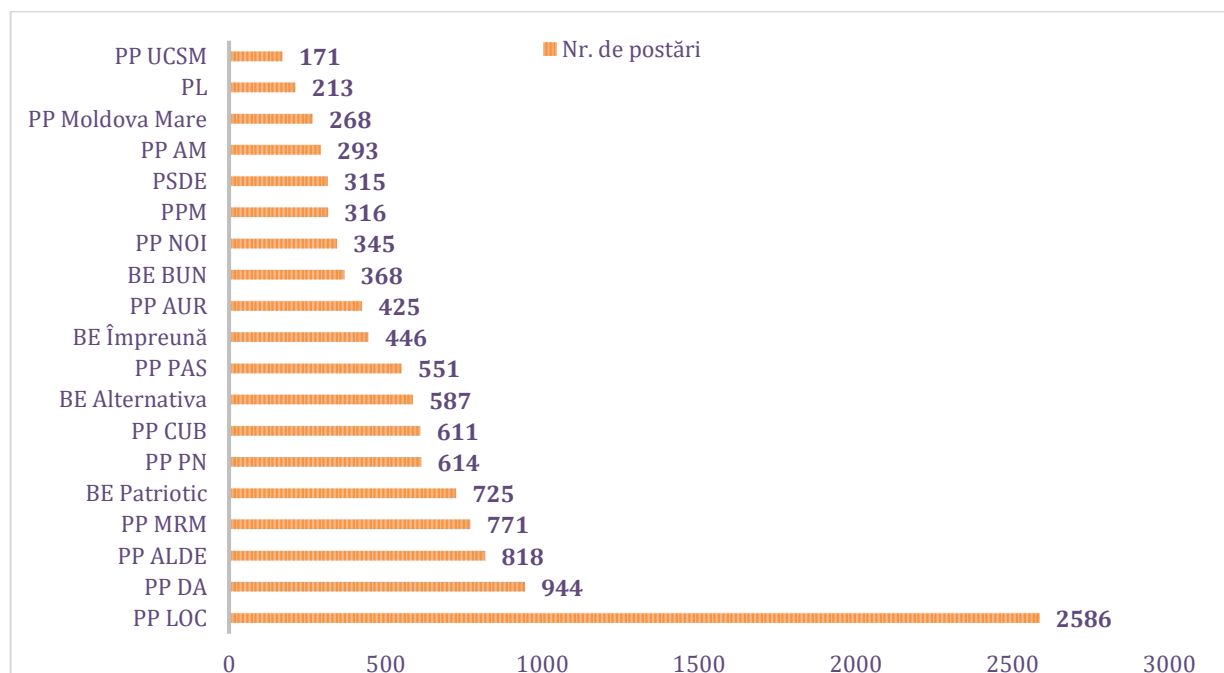

În total, **11 711 postări publice** au fost analizate în perioada campaniei electorale (29 august – 1 octombrie 2025), publicate de **55 de candidați și 40 de candidate**, precum și de **3 pagini de partid**, înregistrate oficial în cursa parlamentară.

Monitorizarea a vizat **profilurile individuale** ale candidaților și candidatelor din primele poziții ale listelor, pentru a observa tipurile de produse utilizate, natura mesajelor și eventualele derapaje sexiste.

Volumul total al conținutului variază semnificativ între formațiuni. Cele mai active pe rețelele sociale, din punct de vedere al frecvenței postărilor, au fost:

Grafic 1. Activitatea online a partidelor și blocurilor electorale – numărul total de postări

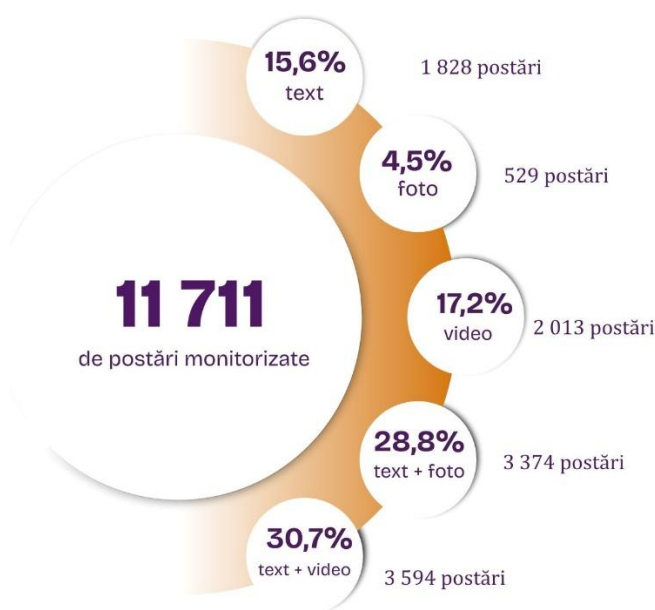

Candidatele independente și candidatul independent au fost cu o prezență limitată online și au generat sub **150 de postări** fiecare: Olesia Stamate – 130 postări, Andrei Năstase – 106 postări, Victoria Sanduța – 85 postări, Tatiana Crețu – 23 postări.

Această distribuție reflectă atât **capacitatea de comunicare online a partidelor**, cât și **strategiile de vizibilitate** în perioada electorală. Analiza ulterioară detaliază modul în care diferitele tipuri de produse media și multimedia (text, video, imagine, live, meme, reels etc.) au fost utilizate, combinate și în ce măsură au conținut elemente de discurs sexist.

3.1. Repartizarea pe tip de conținut

Din totalul postărilor monitorizate, structura pe tip de conținut este următoarea:

Materialele multimedia (video, text+video, text+foto) domină campania electorală, reprezentând peste două treimi din totalul conținutului analizat.

Formatele mixte: Text + Foto și Text + Video

Formatele combinate au fost cele mai utilizate în campanie, constituind „vehiculul principal al discursului politic.

- BE Patriotic a publicat 397 postări text + foto și 314 text + video, mizând pe un mix vizual și discurs oral.
- PP PAS a preferat, de asemenea, multimedia, cu 186 postări text + foto și 278 text + video.
- PP Mișcarea Respect Moldova a echilibrat perfect cele două categorii (382 text + foto și 382 text + video).

- PP DA a optat preponderent pentru text + video/reel (491 postări).
- Alte formațiuni, precum PL, PSDE și PP NOI, au folosit aceleași formate, însă la o scară mai redusă.

Partidele mari și blocurile electorale vizibile și-au centrat campania pe produse multimedia care sporesc impactul și vizibilitatea mesajelor.

Conținutul video simplu live sau înregistrat și plasat în mediul virtual

Video-ul a fost intens utilizat de mai multe partide:

- PP LOC – 626 postări doar video, lider absolut la această categorie.
- PP DA – 260 video.
- PP ALDE– 173 video.
- PP CUB– 185 video.
- PP AUR – 184 video.

Aceste formațiuni au mizat pe discursul direct și mobilizator, cu mesaje puternice emoțional. Totodată, acest format este și cel mai vulnerabil la derapaje sexiste, prin voce, ton și gestică.

Conținutul text simplu

Deși minoritar, textul simplu rămâne prezent în campanie:

- PP LOC– 1.224 postări (lider detașat).
- PP ALDE – 81 postări.
- PP DA – 72 postări.
- BE Alternativa – 61 postări.
- PP NOI– 44 postări.

Textul simplu a fost folosit mai ales pentru anunțuri și declarații oficiale, însă are un impact vizual redus și generează mai puțină interacțiune.

Conținutul foto simplu

Acest tip de conținut este cel mai rar utilizat:

- BE BUN – 100 postări foto.
- PP LOC– 139 postări foto.
- Restul formațiunilor nu depășesc 50 de postări foto.

Fotografiile izolate transmit rar mesaje sexiste grave, dar perpetuează stereotipuri vizuale despre femei (imagine decorativă, de plan doi frecvent, estetică, roluri familiale).

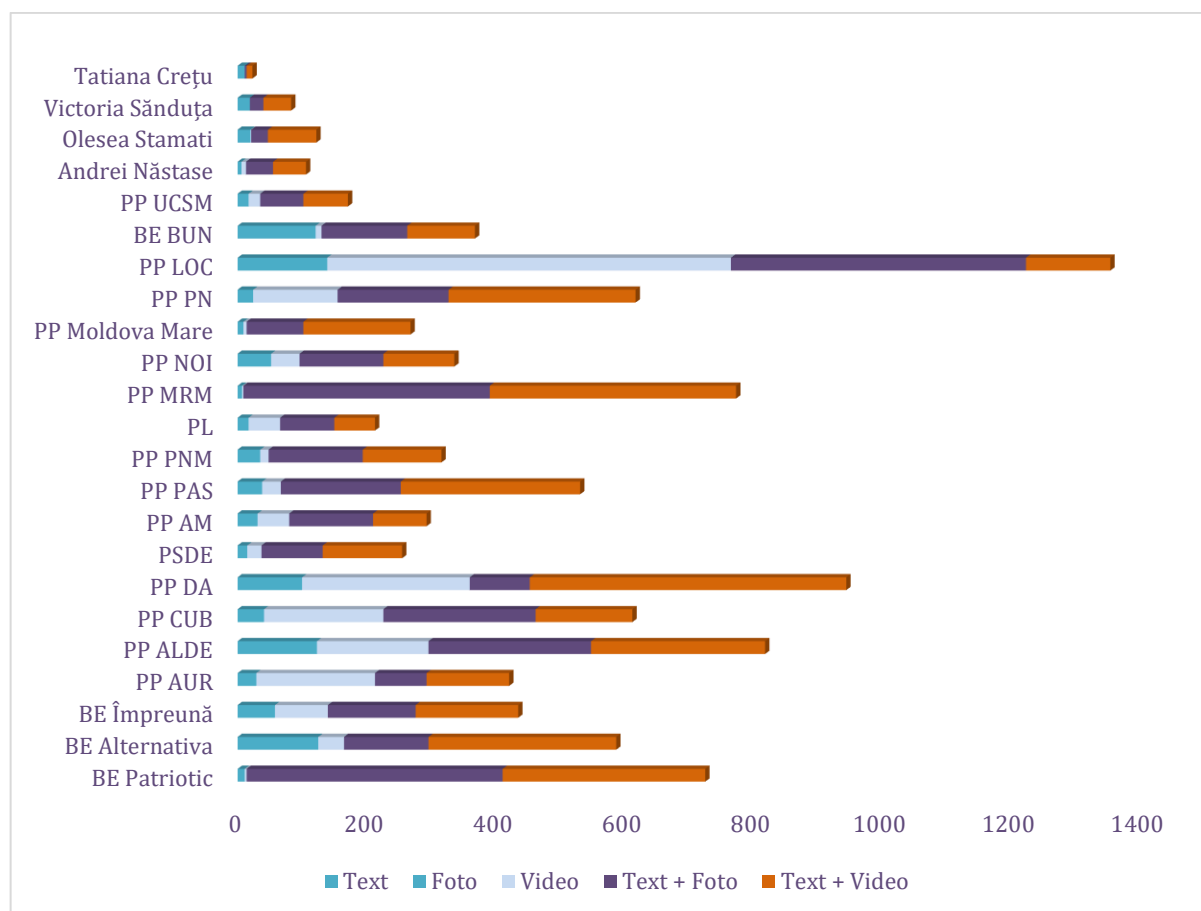
Candidatele independente și candidatul independent

Și aceștia au preferat formatele multimedia. Aceștia și-au construit campaniile în jurul vizualului și al materialelor video, pentru a întări prezența personală și contactul direct cu publicul.

- Andrei Năstase – 42 text + foto, 51 text + vide
- Olesea Stamate – 26 text + foto, 75 text + video.
- Victoria Sanduța – 21 text + foto, 43 text + video.
- Tatiana Crețu – 3 text + foto, 9 text + video.

Materialele multimedia domină campania electorală, în special formatele text + foto și text + video, care însumează aproape jumătate din totalul postărilor. Video-ul (independent sau combinat) este mediul cel mai vulnerabil la sexism de severitate medie și ridicată, deoarece implică interacțiune expresivă (voce, ton, gestică). Fotografia izolat are rol minor, dar contribuie la perpetuarea stereotipurilor de gen. Există o corelație directă între expresivitatea formatului vizual și riscul de transmitere a sexismului, ceea ce confirmă nevoia de monitorizare atentă a conținutului video-urilor și imaginilor în campaniile electorale.

Grafic 2. Tipologia conținutului postărilor publicate pe paginile concurenților electorali

IV. DISCURSUL SEXIST ȘI/SAU COMPORTAMENT SEXIST ÎN CAMPANIA ELECTORALĂ

Din totalul de 11 711 postări analizate, în 2 253 de materiale au fost identificate forme variate de discurs și/sau comportament sexist. Acestea includ de la remarci ironice, etichetări bazate pe gen sau stereotipuri, până la atacuri explicite asupra candidatelor ori la mesaje care normalizează inegalitatea și discreditarea publică.

Frecvența acestor manifestări confirmă faptul că sexismul rămâne o componentă recurentă a comunicării electorale online, utilizat adesea ca instrument de delegitimare și de excludere simbolică a femeilor din spațiul politic. Analiza cantitativă relevă diferențe semnificative între formațiuni politice, unele dintre acestea depășind pragul de 55% de conținut cu elemente sexiste raportat la totalul materialelor proprii publicate în campanie — un nivel foarte ridicat de sexism, care impune o atenție sporită asupra mesajelor și strategiilor de comunicare utilizate.

Nivel foarte ridicat de sexism (> 35%)

- PP Moldova Mare (57,1%) este formațiunea cu cea mai mare incidență, în peste jumătate dintre postări a fost identificat conținut sexist. Acest lucru arată că sexismul este un element recurent și aproape structural în comunicarea lor.
- PSDE (48,3%) – aproape o postare din două include elemente sexiste, ceea ce relevă o cultură organizațională permisivă față de discriminare.
- BE Patriotic (37,0%) și PP Respect Moldova (35,5%) se află și ele foarte sus în clasament, confirmând utilizarea frecventă a limbajului și stereotipurilor sexiste ca strategie de campanie.
- Partidul Liberal (36,2%) și PP CUB (34,7%) – surprinzător, partide percepute ideologic diferite, au o incidență comparabilă.
- PP PAS (33,9%) și PP AUR (30,6%) arată că sexismul este prezent și în partide mari, cu poziționări distincte, ceea ce sugerează că fenomenul nu ține strict de orientarea ideologică.

Aceste partide se caracterizează printr-un climat comunicațional ostil, unde sexismul este utilizat recurent fie pentru a discredita adversarii, fie ca strategie de mobilizare.

Nivel mediu de discurs sexist (10–30%)

- Partidul Național Moldovenesc (23,4%) și Alianța „MOLDOVENII” (22,9%) – procentaje moderate, dar totuși relevante (aproape un sfert din postări).
- PP UCSM (14,6%), PP BUN (12,2%) și BE Alternativa (10,9%) prezintă un nivel intermediar, cu cazuri sexiste în fiecare a zecea postare. Aceste formațiuni nu au sexismul ca element dominant, dar el apare constant, mai ales în situații de polemici și conflict politic.
- Victoria Sanduța (28,2%) și Olesea Stamate (21,5%) – în calitatea lor de candidate independente, au fost ținte semnificative ale sexismului, ceea ce confirmă faptul că femeile sunt mai expuse atacurilor discriminatorii.

Nivel scăzut de discurs sexist (< 10%)

Partidul Nostru (9,4%), PP NOI (7,8%), PP LOC (7,9%) și PP DA (5,5%) – partide unde am atestat discurs sexist, dar la un nivel scăzut comparativ cu totalul postărilor, este de nivel moderat și ridicat.

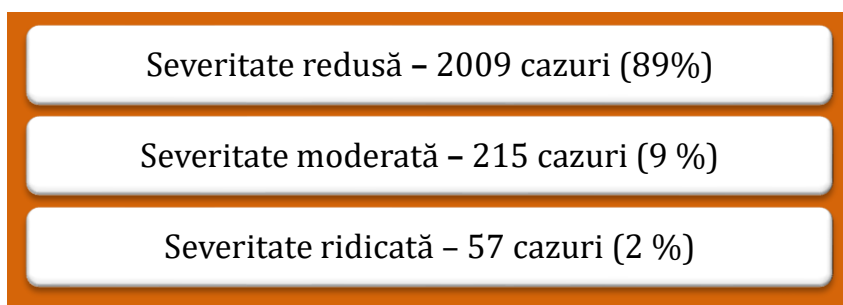
PP ALDE (1,8%) are cea mai mică rată, practic marginală.

Tatiana Crețu (17,4%) are o valoare relativ mare procentual, însă este vorba de doar 4 cazuri din 23 de postări, deci numărul mic de date poate distorsiona ponderea.

Pentru o înțelegere mai clară a modului în care sexismul se manifestă în spațiul electoral digital, cazurile identificate au fost clasificate în funcție de **nivelul de severitate** – de la expresii subtile, cu impact simbolic redus, până la atacuri directe și jigniri grave.

Datele arată o **prevalență a manifestărilor cu severitate redusă (89%)**, urmate de cele **moderate (9%)** și **ridicate (2%)** – o distribuție care indică persistența sexismului cotidian, adesea exprimat prin mesaje aparent inofensive, dar repetate și normalizate în discursul electoral.

Distribuția cazurilor de limbaj sexist per nivelul de severitate:

Cazurile de severitate redusă (89%) sunt forme subtile de sexism care includ limbaj androcentric și apelative stereotipice. Exemple: folosirea masculinului înglobant („dragii moldoveni”, „alegători”, „cetățeni”) sau menționarea femeilor doar în contexte secundare („soțiile, mamele și fiicele noastre care ne susțin”). Aceste cazuri au fost identificate în postările PP PAS, PP CUB, PSDE, PP DA, PN, în special în mesajele textuale și comunicatele oficiale reflectă utilizarea pluralului masculin înglobant, apelative stereotipice și formulări care ignoră prezența și reprezentarea femeilor. Acestea sunt frecvente în conținut textual și video.

Cazurile de severitate medie (9%) includ ironii, glume sexualizate, trivializări și stereotipuri despre rolul femeilor în familie sau în politică. Expresii care minimizează competența femeilor sau le reduc la roluri domestice. Exemple: comentarii privind aspectul fizic („femei frumoase și grijulii”), remarci paternaliste („femeile trebuie protejate, nu implicate în luptele politice”) sau ironii referitoare la statutul familial („nu are copii, deci nu poate înțelege problemele reale ale țării”) – în special în discursurile candidaților din BE Alternativa și PSDE. Există și situații de punere la îndoială a competenței, inteligenței unor candidați de la PP PAS, care au fost în legislativ sau/și executivul anterior, atestate în discursul public al liderilor de campanie, în special, al celor de la BE Patriotic, BE Alternativa, PP DA și PP PN.

Cazurile de severitate ridicată (2%) implică limbaj injurios, vulgar sau amenințări explicite, fiind concentrate în materialele video și comentariile distribuite. Cazuri de limbaj vulgar, sexualizat sau amenințări directe, identificate în principal la BE Patriotic, BE Alternativa și PP AUR. Exemple: insulte cu conotație sexuală, atacuri la demnitatea femeilor („individă dezechilibrată”, „nu are ce căuta în politică”) și expresii agresive cu tentă de hărțuire online, dar și cazuri referitoare la candidații antrenați în competiția electorală atestate în mesajele PP DA și PP PN.

V. DISTRIBUȚIA DISCURSULUI SEXIST PE CATEGORII DE GEN

Din totalul cazurilor documentate în perioada 28 august – 1 octombrie 2025, aproximativ 82% dintre autorii discursurilor sexiste sunt bărbați, iar 22% sunt femei.

Această distribuție se menține constantă de-a lungul tuturor formațiunilor politice monitorizate, indiferent de orientarea ideologică sau de mărimea partidului. Candidații domină semnificativ în categoriile de sexism de severitate medie și ridicată, în timp ce femeile candidate contribuie preponderent la sexismul structural de severitate redusă, prin perpetuarea formelor lingvistice doar la masculin în cazurile când avem corespondentul feminin în sursele lexicografice („candidat”, „primar”, „avocat”) sau a pluralului masculin înglobant („moldoveni”, „cetățeni”, „alegători”, „prieteni”).

5.1. AUTORII/AUTOARELE ȘI TIPOLOGIA DISCURSULUI SEXIST

Candidații se evidențiază ca principalii utilizatori ai sexismului expresiv și comportamental, manifestat nu doar utilizarea doar a masculinului, nu și a femininului, în adresări, ci și prin:

- insulte sexualizate și vulgarisme (ex. Călin Gabriel, PP UCSM, care a insultat-o pe jurnalista Angela Gonța prin referințe explicite la viața sexuală);
- stereotipuri despre maternitate/paternitate și rol domestic (ex. Igor Dodon și Vasile Tarlev, BE Patriotic – referiri la „laptele mamei” ca sursă de valori naționale);
- glume și umor pe bază de gen (ex. Grigore Novac, BE Patriotic – „pulsul Maiei Sandu”);
- insulte de grup/personale, etichetări și glume referitoare la competență, inteligență (ex. V. Costiuc, PP DA – „Codruții lui Maia Sandu, niște vagabonzi”, „răpănoșii iștea n-au nimic sfânt”, „codruții veseli consumă iarbă veselă”; R. Usatîi, PP PN – „... la ambii referitoare la candidații PAS, fie la Radu Marian, fie la Igor Dodon).

Glume și umor deplasat

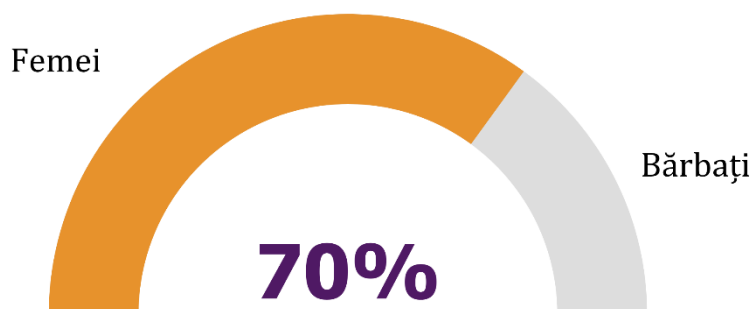
- insulte adresate repetat asociate discriminatoriu cu vârsta: R. Usatîi „Partidul Nostru”, despre Oazu Nantoi, „cosmonaut în sensul rău al cuvântului, care o dormit în parlament.. și la ai lui 80 de ani uită cum o cheamă pi câinile Julea”. V. Costiuc PP DA: „moș Caloș (aluzie la Ion Sturza);
- delegitimarea profesională a femeilor în spațiul public (ex. Vladimir Odnostalco, prin intimidarea moderatoarei Iulia Budeici).

În contrast, candidatele – precum Doina Gherman, Olesea Stamate, Olga Ursu sau Nina Cereteu, Valentina Meșină, care sunt mai vizibile și recognoscibile media datorită activității politice, fie celei din administrația publică centrală/ locală, – nu recurg la atacuri sexiste, dar reproduc frecvent, fie permanent, doar formele masculine profesii și funcții. Acest fapt reflectă internalizarea sexismului lingvistic pe care îl preferă deliberat, ignorând limbajul sensibil în privința genului și aleg să se conformeze normelor masculine ale discursului politic chiar și atunci când moderatoarele sau moderatorii au utilizat firesc și corect lingvistic, nu doar politic, formele la feminin. Unele cazuri (de ex. Stamate – „sunt candidat independent”) demonstrează o rezistență asumată, de opoziție față de utilizarea formelor feminine pentru titluri, funcții de demnitate, profesii și meserii. Victoria Sanduța oscilează între utilizarea femininului și masculinului, demonstrând că cunoaște, acceptă și consideră corect, firesc să vorbești de femei la feminin, însă experiența lingvistică în care masculinul era norma generică încă domină și în comunicarea publică nu doar la ea, ci și la alte candidate (Tatiana Crețu, Arina Spătaru, Cristina Craevscaia.

5.2. ȚINTELE DISCURSULUI SEXIST

Femeile sunt ținta a circa 70% din cazurile identificate, fiind vizate mai ales pentru a le diminua competența, autoritatea publică, politică sau statutul social.

Grafic 3. Distribuția cazurilor de discurs sexist în funcție de genul persoanelor vizate

Cele mai frecvent vizate figuri sunt persoane cu pondere prin funcții „grele”, înalte în stat sau din media:

- ➔ Maia Sandu, Președinta Republicii Moldova – cu peste 30 de cazuri de atac direct, incluzând ironii, aluzii sexualizate, etichete („președinta tremurândă”, „individă”, „coțofana”, „dictator”, „mititică”, „aceasta”), glume despre vestimentație sau vârstă;

- ➔ Veronica Drăgălin, procuroră-șefă anticorupție – minimalizată de Ștefan Gligor („oarecare Veronica Drăgălin”);
- ➔ Ludmila Catlabuga, ministra Agriculturii – *conjugalizată și descrisă prin rolul de „soție a unui șef de poliție”* (Igor Dodon, BE Patriotic);
- ➔ Angela Gonța și Iulia Budeici, jurnaliste – reduse la trăsături fizice și emoționale, fiind insultate sau intimidat în spațiul public.

De asemenea, femeile anonime – cum ar fi „*mama cu cinci copii*” (Radu Burduja, PP Respect Moldova) sau „*sora medicală*” (Igor Curov) – au fost invocate drept simboluri ale vulnerabilității, consolidând stereotipuri domestice care asociază femeia cu îngrijirea, fragilitatea și sacrificiul.

Totuși, analiza relevă că și bărbații pot deveni ținte ale discursului sexist, deși în mod diferit. În aceste cazuri, feminizarea peiorativă și denigrarea cu referință la aspect fizic, corp sunt utilizate pentru a le contesta competența. De exemplu:

- ➔ Igor Dodon a ironizat un procuror drept „*pletosul ăla care căuta prin sutienul soției*”, o formulare ce combină feminizarea batjocoritoare a bărbatului cu sexualizarea unei femei inexistente;
- ➔ Valentin Dolganiuc a folosit expresia „*prostituarea – sport național moldovenist-stalinist*”, aplicată bărbaților politicieni, transformând cooperarea politică într-o metaforă sexualizantă – un caz tipic de sexism inversat, în care corpul feminin este folosit ca insultă la adresa bărbaților;
- ➔ Andrei Năstase și Igor Grosu au fost ținte ale ridiculizării prin etichete stereotipice asociate doar femeilor („*isterici*”, „*emoționali*”, „*plângăcioși*”), perpetuând eronat ideea că „emoționalitatea” este un defect feminin .
- ➔ Ion Chicu (BE Alternativa) – expresii vulgar-sexuale: „*Cernăuțean, cel cu nasul în testicule...*” – o insultă sexualizată explicită, cu intenție de umilire publică.
- ➔ Rodica Grama, despre Ștefan Gligor BE Împreună: „*Nu trebuie un bărbat să își piardă demnitatea chiar în așa hal. Devii jalnic.*” „*Tare disperat trebuie să fii să ajungi la așa mișcare. Înțeleg că, simțind impotența și pierderea, devii isteric.*” Referiri stereotipice sexualizate despre aspectul fizic, privilegierea indicilor de aparență și caracteristici fizice, fiziologice.
- ➔ Minodora Prisăcaru: „*priviți spre Alexandru Bujoreanu: tânăr, agreabil la înfățișare, cumpătat și, din câte mi-au scris mulți, plin de omenie.*” Mesaj pozitiv,

dar bazat pe stereotipizare prin criteriile de vârstă, aspect fizic și trăsături morale. Accentul cade, prin urmare, pe „agreabil la înfățișare”, încredere, prin care se validează valoarea politică datorită vârstei, în primul rând și trăsăturilor fizice care îl favorizează, comportamentului etic în raport cu oamenii (competențele sau realizările nu sunt invocate!).

- ➔ Vasile Costiuc, PPDA: „Da noi o să vă găsim. Și pe Pechea Macovei, și pe bleaghiurile estea de la cantorile Mediacritica, WhatchDog, care se ocupă cu cenzura. Noi o să vă găsim pe toți. Eu vă salut cu mare drag, vă spun Doamne-Ajută de-aici din plin centrul Chișinăului..” |referință explicită la ONG-uri, activiste și jurnaliști/jurnalistecu mesaj de amenințare nominală, implicit și de grup/colectiv și instigare la intimidare/hărțuire, cu intenție de intimidare a managerilor și organizațiilor de profil media ce constituie o formă severă de hărțuire politică.

Aceste exemple arată că sexismul, chiar și atunci când este în raport cu bărbații, manifestat de alți bărbați sau de femei, se sprijină, pe de o parte, pe stereotipuri despre feminitate – fragilitate, lipsă de raționalitate, superficialitate – asociate tendențios doar femeilor și reproduc tipare de inferiorizare a acestora. Pe de altă parte, perpetuează stereotipuri comportamentale de masculinitate agresivă, războinică, într-o simbioză contrastantă și disonantă cu evlavie creștină afișată frecvent de liderii PP DA V. Costiuc și BE Patriotic I. Dodon.

5.3. GRUPUL ȚINTĂ AL DISCURSULUI SEXIST

Grupurile vizate în discursul sexist al competitorilor electorali, dar și mai frecvent al internaților (alegători și alegătoare, fie simpatizanți/membri sau opozanți) în campania electorală 2025 pot fi clasificate în patru categorii principale:

- ➔ **Femeile în funcții de conducere și vizibilitate publică** – lidere politice, ministre, candidate independente, jurnaliste. **Exemple:** Maia Sandu, Veronica Drăgălin, Ludmila Catlabuga, Arina Spătaru, Valentina Meșină, Victoria Sanduță, Angela Gonța, Iulia Budeici. **Forme de sexism:** minimalizare, conjugalizare, sexualizare, glume cu tentă fiziologică, stereotipuri despre emoționalitate/labilitate /incoerență și incapacitate de decizie.
- ➔ **Femeile anonime sau simbolice** – prezentate în roluri domestice, materne, subordonate. **Exemple:** „mama cu cinci copii”, „gospodina de la țară”. **Efect:** consolidarea rolurilor tradiționale și transferul valorilor familiste în sfera politică.
- ➔ **Bărbații politicieni și activiști** – vizați prin stereotipuri de feminizare peiorativă („plângăcios”, „isteric”, „fără curaj”) sau prin sexualizare inversă („a fost prostit

politic”). **Exemple:** Igor Grosu, Tudor Ulianoschi, Igor Dodon (cazuri în care insultele transformă feminitatea exportată în comportamente masculine ale unor lideri într-o metaforă a slăbiciunii și oprobriului public). **Efect:** perpetuarea normei potrivit căreia masculinitatea „*puternică*” este legitimă politic și unilaterală ca manifestare prin atitudine și reacții emoționale.

→ **Grupurile pro-egalitate, LGBT și feministe** – prezentate ca amenințare la „*valorile tradiționale*”. **Exemple:** Vasile Tarlev, Igor Dodon, Sergiu Butuc – asocieri între egalitatea de gen și „*propaganda LGBT*”. Invocarea „*valorilor familiale normale*” ca prevalență legitimată nu doar în viața privată, ci și în cea publică, politică. **Efect:** consolidarea discursului anti-diversitate și alteritate sexuală, religioasă și justificarea discriminării prin retorică morală.

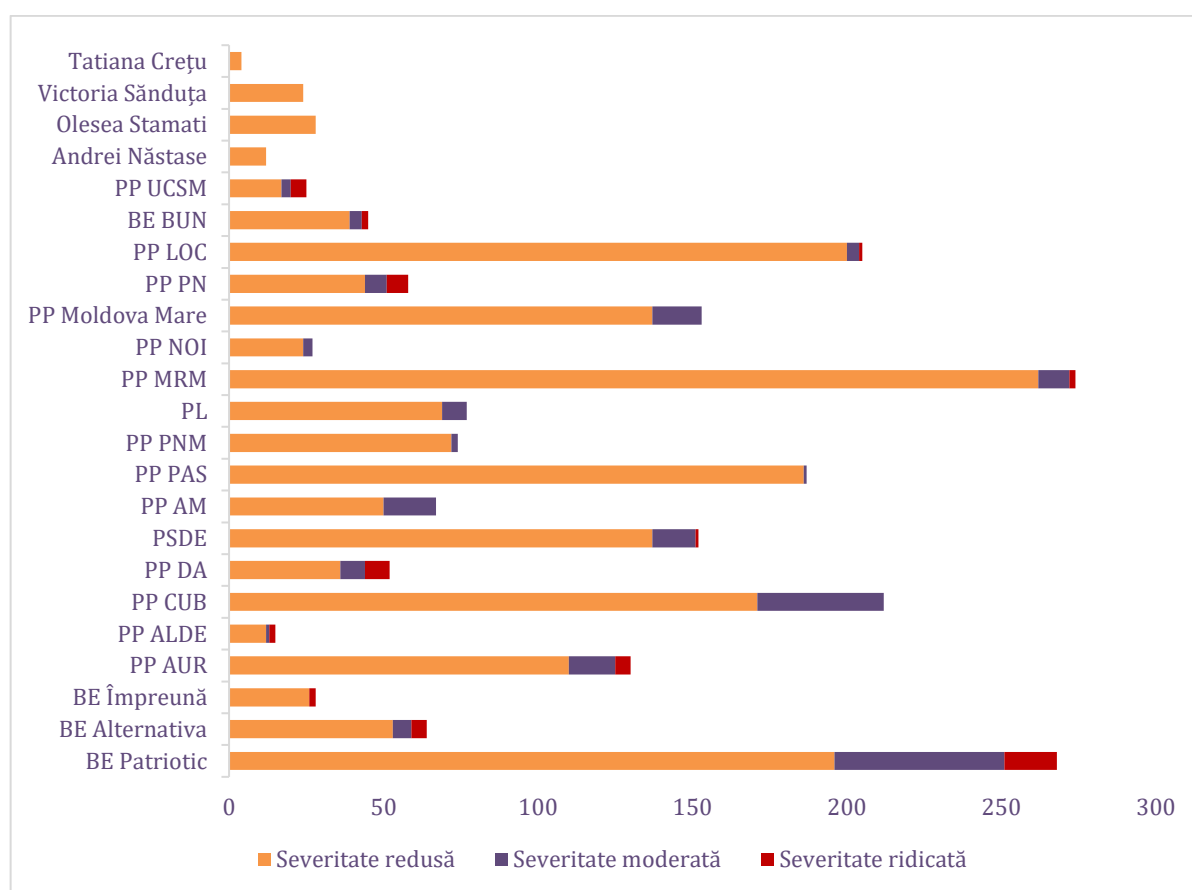
În concluzie, **discursul sexist din campania 2025 se distribuie inegal**, dar afectează ambele genuri sociale ale celor antrenați în lupta politică pentru mandatul de deputată și deputat:

- Femeile sunt vizate mai frecvent și mai dur, prin sexualizare și diminuare, punere la îndoială a experienței profesionale și politice în special
- Bărbații sunt și ei ținte ale unor stereotipuri referitoare la masculinitate, dar și de subestimare a competenței, inteligenței de asumare a actului legislativ și executiv, precum și atribuirii peiorative de caracteristici considerate tradițional specifice feminității.
- În ambele situații, prin aceste mesaje, care se revendică din percepții și reprezentări sociale referitoare la gen prin prisma unei ideologii încă sexiste se menține și se consolidează cultura politică patriarhală, de subordonare. Elementele de paritate și incluziune sunt deocamdată coercitive prin cota dublă de gen ca măsură provizorie de discriminare pozitivă într-o democrație electorală încă incipientă. Și foarte puțin din convingere și înțelegere a câștigului valorificării ambelor genuri sociale, manifestată nu doar de bărbați, ci și de multe femei încă. Or, femeile sunt în continuare tratate de bărbați și alte femei, fie se autoidentifică ele însele ca Celuilalt, marginalul, în raport cu norma - bărbatul, care este Eu-l primordial și universal. Iar feminitatea lor, sub orice formă, este percepută ca sinonimă cu slăbiciunea, instabilitatea emoțională, o etică mai mare a grijii pentru familie, experiența insuficientă pentru administrarea și gestionarea treburilor politice, dar și cu alteritatea și încă foarte puțin cu alternativa socială și politică.

VI. ANALIZĂ DETALIATĂ A DISCURSULUI SEXIST ȘI INSTIGATOR LA VIOLENȚĂ PE NIVEL DE SEVERITATE

Discursul sexist în campania electorală are intensități diferite, de la forme subtile la atacuri directe și mesaje violente. Analiza pe niveluri de severitate scoate în evidență formațiunile politice care folosesc sexismul ca instrument central de comunicare, dar și partidele unde fenomenul, deși marginal, se manifestă totuși sporadic.

Grafic 4. Distribuția cazurilor de discurs sexist pe niveluri de severitate (redușă, moderată, ridicată) pentru toți competitorii electorali

6.1. DISCURS SEXIST DE SEVERITATE REDUSĂ

Din totalul postărilor monitorizate, au fost identificate 1.909 cazuri de discurs sexist de severitate redusă, reprezentând forma dominantă de sexism în campania electorală. Acest tip de discurs este caracterizat prin utilizarea:

- ✗ masculinului doar ca normă generică și ignorarea corespondentelor feminine existente, prevăzute nu doar în dicționare, ci și în actul normativ din 2022 - Clasificatorul Ocupațiilor din Republica Moldova;
- ✗ adresărilor și pluralului masculin înglobant;
- ✗ precum și prin autoidentificarea inconsecventă a majorității dintre candidate la masculin.

Sexismul de severitate redusă este cel mai răspândit fenomen, atestat la aproape toate partidele și candidatele, candidații monitorizați. Cele mai multe cazuri apar la BE Patriotic, PP Respect Moldova, PP CUB, PP PAS și PP Moldova Mare. Ca pondere procentuală este îngrijorător de mare în cazul PP Moldova Mare și PSDE (peste 50%).

PP Moldova Mare – 137 cazuri (51% din totalul postărilor lor, pondere foarte mare). Exemple: „*alegătorii*”, „*cetățenii*” – adresări doar la masculin.

PP Mișcarea Respect Moldova – 262 cazuri (34% din totalul postărilor lor). Exemple: „*cetățeni ai Moldovei*”, „*locuitorii*” – adresări doar la masculin, cu excluderea formelor feminine.

PSDE – 137 cazuri (43% din total). Violeta Cojocaru – „membrii și susținătorii PSDE”, se autoidentifică la masculin în mesajele politice („*membrii și susținătorii PSDE sunt zilnic în orașele și satele din țară*”). Ion Sula: frecventă utilizare a masculinului generic („*Stimați colegi, dragi prieteni*”).

Exemple tipice de severitate redusă: excluderea femeilor prin limbaj („*lideri*”, „*specialiști*”), chiar și când se adresează unui electorat mixt

PP PAS – 186 cazuri (34% din total). Exemple: „*dragii moldoveni; dragii tineri*”, „*experții și cetățenii*”.

Partidul Liberal (PL) – 69 cazuri (32% din total). Mihai Ghimpu – „*dragii membri*”, „*stimați cetățeni*”.

PP CUB– 171 cazuri (28% din totalul postărilor lor). Exemple: Igor Munteanu – „*stimați prieteni*”, „*dragii cetățeni*”. Igor Munteanu: utilizarea masculinului generic în adresări („*dragii prieteni*”, „*stimați cetățeni*”), inclusiv față de colege de partid sau simpatizante. Exemple de exprimări sexiste reduse: „*pentru că cineva, și dna președinte, consideră...*”, inițial excluzând femeile, apoi corectându-se.

BE Patriotic – 196 cazuri reduse (27% din totalul postărilor lor). Exemple: „*stimați cetățeni*”, „*dragii prieteni*” – adresări exclusiv la masculin, chiar și către un public mixt.

Partidul Nostru: Renato Usatîi și Nina Cereteu: „*Dragii prieteni*”; „*cetățeni*”; „*candidați*” – folosirea exclusivă a masculinului. Elena Grițco: adresări la masculin („*stimați cetățeni ai municipiului Bălți*”).

Tabelul nr 2 arată distribuția pe severitate redusă, moderată și ridicată. cazurile reduse de severitate domină numeric, dar există și partide unde procentul cazurilor severe este disproporționat de mare.

Tabel 2. Discurs sexist de severitate redusă – distribuție pe partide politice

Partid / Bloc electoral	Nr. cazuri de severitate reduse	% din total postări
PP Moldova Mare	137	51,1%
PSDE	137	43,5%
PP MRM	262	34,0%
PP PAS	186	33,8%
PL	69	32,4%
PP CUB	171	28,0%
BE Patriotic	196	27,0%
PP PN	44	22,0%
PP UCSM	22	21,6%
PP DA	36	21,0%
PP NOI	24	19,0%
PP PNM	72	18,0%
BE BUN	39	15,0%
PP LOC	200	12,0%

6.2. DISCURS SEXIST DE SEVERITATE MODERATĂ

Discursul sexist de severitate moderată a constituit un fenomen constant în campania electorală pentru alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025, fiind documentate 215 cazuri (aproximativ 9% din totalul mesajelor sexiste). Aceste cazuri nu implică limbaj vulgar explicit sau atacuri brutale, dar se disting prin subtilitatea cu care reușesc să devalorizeze candidaturile femeilor. Ele operează prin ironie, insinuări, stereotipuri consolidate și mecanisme de ridiculizare, având potențialul de a eroda încrederea publicului în capacitatea femeilor de a deține funcții politice și a fi bune parlamentare.

Cele mai multe cazuri au fost concentrate la formațiunile politice cu o prezență online intensă și retorică polarizantă:

- ➔ BE Patriotic (7,5% din total postări).
- ➔ PP CUB – 41 cazuri (6,7%).
- ➔ PP Moldova Mare– 16 cazuri (6,0%).
- ➔ PP AUR– 15 cazuri (5,8%).
- ➔ PP PSDE – 14 cazuri (4.4%)

Alte formațiuni au înregistrat valori mai reduse, dar relevante: PP Mișcarea Respect Moldova (10 cazuri), Partidul Liberal (8 cazuri), PP DA (8 cazuri), Partidul Nostru (7 cazuri), precum și câteva cazuri izolate la BE BUN, PP LOC, PP UCSM, PP NOI și PNM.

Tabelul nr. 3: *Discurs sexist de severitate moderată – distribuție pe partide politice*

Partid / Bloc electoral	Nr. cazuri moderate	% din total postări
BE Patriotic	55	7,5%
PP CUB	41	6,7%
PP Moldova Mare	16	6,0%
PP AUR	15	5,8%
PP DA	8	4,7%
PSDE	14	4,4%
PL	8	3,7%
PP MRM	10	3,5%
PP PN	7	3,5%
PP UCSM	3	3,0%
PP LOC	4	2,4%
PP NOI	3	2,4%
BE BUN	4	1,5%
PP PNM	2	1,5%

Cele mai frecvente manifestări ale discursului sexist de severitate moderată corespund următoarelor indicatorilor:

- ❶ **Negarea inegalităților de gen, banalizarea violenței bazate pe gen, denigrarea feminismului și a politicilor de egalitate** – acest indicator s-a regăsit cel mai des în materialele analizate. De exemplu, mesaje care minimalizează existența discriminării („egalitatea de gen e o modă impusă din exterior”) sau ironizări pe seama activismului feminist, au apărut recurent în campania BE Patriotic.

Igor Hlopețchi: *"Charlie Kirk promoveva familia - cea normală, nu surogatul satanist, lupta împotriva avortului (promovarea avortului este anticreștină), lupta împotriva mutilării și sterilizării copiilor și a tinerilor.*

- ❷ **Atribuire de defecte „feminine” ca insultă prin epitete stereotipice:**

În cadrul dezbaterii electorale, prin apel, o cetățeană a comentat cu referire la Ulianoschi: *„Oare nu înțelegi că are de câștigat doar o păpușă de asta, de al lui Plahotniuc? Întrebare de la urmăritoare anonimă Vocea Basarabiei, cu referire la Tudor Ulianoschi”.*

Dragoș Galbur i se adresează lui Tudor Ulianoschi *„...dar nici nu mă conduce soția și mă pune să spun tot felul de prostii la televizor”.*

Inna Vîrtosu, candidată CUB: „*Eu nu vreau să concurez cu baba Liuba și Andoni în discurs, doar să vă previn că riscați să rămâneți în acest stat doar cu alde baba Liuba și Andoni*”.

- 🕒 **Asocierea femeilor cu roluri tradiționale, domesticeși limitative** – insinuarea că locul „firesc” al femeii este în gospodărie sau în sfera privată, nu în politică.

Tatiana Costachi: „*nu au familie, nu au copii*”, mesaj care vizează membrele și membrii Parlamentului European,

Vladimir Voronin - „*...mai ales femeile, gospodinele*”.

Vasile Costiuc „*Dacă mujicul a spus că face, ap face, ruchi pământul, curul, dar faci!*”

- 🕒 **Defăimare prin etichete de grup**

Ion Ceban, BEA: „*Sunteți niște impostori care ați ajuns întâmplător în fruntea țării și care îndrugați minciuni folosindu-vă de tribuna Guvernului și Parlamentului*”.

Octavian Balan, candidat AUR: „*Cușma lui Guguță DA și AUR România în frunte cu George Simion și cu om al serviciilor, Valeriu Munteanu, o lepădătură*”, despre Vasile Costiuc, candidat DA și despre Valeriu Munteanu.

Ion Chicu, BEA: „*74% de bâdli, răpănoși și debili*”.

R. Usatîi păstrează un ziar din campaniile anterioare pentru Radu Marian și un „negadeai, Boris Marcoci, un corupt și un vagabond, un zoios, care era până acum deputat PAS la Bălți..., un ticălos PLDM-ist”

R. Usatîi „*Voi sunteți niște mincinoși cu toți mizerabilii din NPO pe care îi achitați..*”; „*mizerabilii din PAS*”; „*dalbaiobi PAS care au scris comunicatul*”; „*măgarul de Dodon*”; „*Radu Marian ești un prost...*”.

Elena Grițco PN : Despre blocul *Чужая свадьба și alianța cu Pas!*

R. Usatîi PN: „*drugih merzavtev* (în adresa celor din BE Patriot); „*PAS - partia bezdelynicov i duracov,*”

V. Costiuc , PPDA despre PAS: „*Codruții lui Maia Sandu, niște vagabonzi*”, „*răpănoșii iștea n-au nimic sfânt*”, „*codruții veseli consumă iarbă veselă*”.

V. Costiuc , PPDA: „*Ăștia sunt nebuni!*” „*Îți aperi curu, Cenăuțanu?*”

V. Costiuc , PPDA: „*O fost diversiune de la spurcăciunele estea galbene.*”; „*secta sorosistă; O sî plătiți scump, mrazurilor!*”

V. Costiuc , PPDA: Atac la PAS, M. Sandu: „*Ea-i zâmbitoare, miticuță, dar nu are nimic sfânt. Îi veninoasă, veninoasă, alt cuvânt nu pot să spun.*” „*Cum să duși coțofana asta si vorbește cu europenii, luptă cu corupția?*” „*E un pui de dictator, Maia Sandu.*”

📌 Glume si umor deplasat

R. Usatâi utilizează glume și umor deplasat repetat, exprimat la mai multe întrevederi cu cetățenele și cetățenii prin centrele raionale, despre Oazu Nantoi, „cosmonaut în sensul rău al cuvântului, care o dormit în parlament.. și la ai lui 80 de ani uită cum o cheamă pi câinile Julea”

V. Costiuc: „*moș Caloș* (aluzie la Ion Sturza), etichetare repetată în mai multe live-uri

📌 Referiri stereotipice sexualizate despre vestimentație, aspect corporal:

Igor Dodon, despre un procuror (bărbat) — „ *pletosul ăla... căuta prin sutienul soției.*”

Ana Vasilachi, LOC, (direcționată către Ana Dabija, PAS): „*Ana Dabija și-a votat moșu... Bravo femie, moșul e doar al tău... te rog să faci unghiile, o doamnă nu poate umbla așa.*”

Rodica Grama, despre Ștefan Gligor BE Împreună: „*Nu trebuie un bărbat să își piardă demnitatea chiar în așa hal. Devii jalnic.*”, „*Tare disperat trebuie să fii să ajungi la așa mișcare. Înțeleg că, simțind impotența și pierderea, devii isteric.*”

Analiza distribuției pe formațiuni politice confirmă că BE Patriotic a dominat această categorie, acumulând 55 de cazuri (7,5% din total postări). Acesta este urmat de PP CUB) cu 41 de cazuri, PP „Moldova Mare” cu 16 cazuri și PP AUR cu 15 cazuri. Partidele cu o prezență online ridicată au utilizat constant acest tip de retorică, ceea ce indică o strategie deliberată de comunicare prin intermediul sexismului moderat, perceput probabil ca „acceptabil” în spațiul electoral.

Această formă de discurs sexist are un impact deosebit de nociv, întrucât, spre deosebire de atacurile de severitate ridicată, care atrag atenția publicului și sunt mai ușor sancționate, cazurile moderate tind să fie normalizate și internalizate în discursul public. În acest sens, banalizarea violenței de gen și negarea necesității politicilor pentru egalitate constituie riscuri majore pentru consolidarea unui climat electoral democratic și incluziv, inclusiv prin comunicare politică și electorală bazată pe oferte electorale, respect pentru opinii și diferențe.

Discursul sexist de severitate moderată confirmă că sexismul nu este întotdeauna vulgar sau violent, dar poate fi extrem de eficient în delegitimarea femeilor în politică. Stereotipurile despre familie și ironizarea competențelor profesionale continuă să fie instrumente utilizate de mai multe partide, în special de formațiunile conservatoare. În același timp, utilizarea acestui tip de discurs indică o strategie de campanie bazată pe domesticirea rolului femeilor și pe ridiculizarea subtilă, greu de sancționat juridic, dar cu impact social major. Monitorizarea discursului politic arată că discursul sexist de severitate moderată funcționează ca o formă insidioasă de excludere simbolică, consolidând normele patriarhale și perpetuând ideea că femeile nu ar avea legitimitatea necesară pentru a participa în mod egal în viața politică.

6.3. DISCURS SEXIST DE SEVERITATE RIDICATĂ

Cazurile de severitate ridicată reprezintă cele mai grave forme de manifestare a discursului sexist electoral, însumând aproximativ 2% din totalul incidentelor documentate. Spre deosebire de formele discursului sexist de severitate moderată, care se ascund adesea în ironii sau stereotipuri, etichete și insulte la persoane sau la grupuri de persoane, discursul cu indicatori de severitate înaltă se caracterizează prin atacuri frontale, limbaj violent, apeluri directe la ură, amenințări și mesaje explicit discriminatorii. Aceste manifestări depășesc limitele polemicii politice legitime și intră în sfera discursului de ură bazat pe gen, dar și alte criterii protejate (vârstă cel mai frecvent), cu efect major de a intimida, marginaliza și descuraja femeile implicate în procesul electoral, dar și bărbații din alte tabere politice.

Indicatori ai discursului sexist electoral utilizați cel mai frecvent pentru nivelul de severitate ridicată sunt:

- 🕒 **Termeni vulgar-sexuali și insulte sexualizate directe, injurii sexualizate, atacuri bazate pe corpul sau viața personală a femeilor, cu scopul de a le denigra.**

Partidul Politic „BUN” – două cazuri severe, inclusiv utilizarea de epitete injurioase în comentarii: *„femei isterice”, „babe isterizate de propagandă”*.

Jurnalist Gheorghe Gonța, despre Ministra Sănătății, Ala Nemerenco: *„Da anterior, ce ați avut cu dna Nemerenco, încât i s-a urcat la cap și i s-a sculat că trebuie să fie împotriva Dvs?”*

Ion Terzi (AO „Controlul Poporului”) – *atac în rusă la adresa Irinei Vlah („organ” opus „inimii Moldovei”*.

Vasile Costiuc: *„eu mai mari pidari n-am văzut, ca procurorii iștia.”*

🕒 **Sexualizare explicită și vulgară cu referie la viața privată sau la roluri sexuale ca mijloc de contestare a legitimității politice.**

Bogdan Țârdea – BE Patriotic: *„Aceasta are isterici... se comportă ca o femeie la menopauză.”*

Grigore Novac – BE Patriotic: *„Sandu își dă jos masca... o să vedem ce are sub fustă”.*

Diana Caraman – BE Patriotic: *„Aceasta vrea să fie ca bărbații... dar rămâne doar o muiere.”*

Călin Gabriel, PP USCM: *„...a uitat gustul mădularului...”, „...din lipsă de frec(u)ș...” despre jurnalista Angela Gonța.*

Ion Terzi – AO „Controlul Poporului”: *„...organ opus inimii Moldovei” (despre Irina Vlah).*

🕒 **Amenințări, hărțuire și apeluri la violență. Cazuri de discurs sexist care implică intimidare directă, hărțuire verbală sau apeluri la violență (fizică sau simbolică) împotriva femeilor, dar și a bărbaților, precum și împotriva unor persoane din societatea civilă.**

Igor Dodon – BE Patriot: *„Este necesar să ne unim și să o alungăm pe Maia Sandu...”*

Vlad Batrîncea – BE Patriot: *„Maia Sandu și PAS trebuie dată jos...”*

Grigore Novac – BE Patriot: *„Această femeie distruge țara... trebuie să dispară din politică”.*

Igor Dodon – BE Patriot: *„Să o trimitem pe Maia Sandu în Siberia...”*

Vasile Costiuc – PP DA: *„O să vă găsim pe toți... bleaghiurile astea...”*

V. Costiuc – PPDA: *„O fost diversiune de la spurcăciunile estea galbene.”; „secta sorosistă”; „O sî plățiți scump, mrazurilor!”*

Aceste elemente fac parte dintr-un registru de limbaj profund discriminatoriu, menit să anuleze autoritatea publică a femeilor și să creeze un climat ostil participării lor politice.

Cele mai multe cazuri au fost identificate la BE Patriot, cu 17 cazuri (2,3% din total postări), confirmând persistența unei strategii de comunicare bazate pe agresivitate și stigmatizare. Urmează PP DA cu 8 cazuri și Partidul Nostru cu 7 cazuri, formațiuni unde

discursul sever s-a combinat cu atacuri moderate, ceea ce sugerează o strategie deliberată și constantă de comunicare conflictuală.

Cazuri notabile se înregistrează și la PP UCSM (5 cazuri – 4,9% din total postări), unde ponderea ridicată raportată la volumul redus de postări indică o concentrare pe retorică discriminatorie. Fenomene similare apar la PP Mișcarea Respect Moldova (2 cazuri) și la BE BUN (2 cazuri). În mod surprinzător, chiar și partide cu o retorică relativ mai echilibrată, precum PP ALDE sau PSDE, au înregistrat câte un caz sever, ceea ce sugerează dificultăți în controlul mesajelor la nivel de campanie.

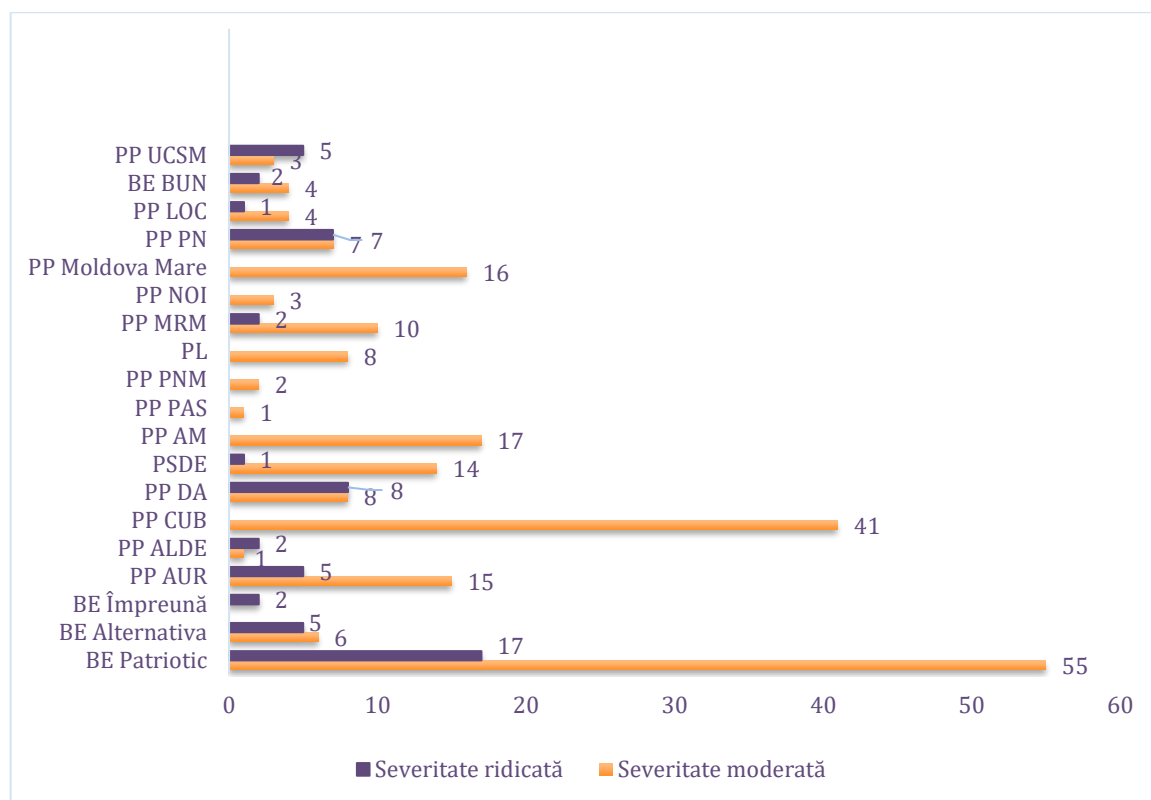
Tabelul 4. Discurs sexist de severitate ridicată – distribuție pe competitori electorali

Partid / Bloc electoral	Nr. cazuri ridicate	% din total postări
BE PATRIOTIC	17	2,3%
PP DA	8	4,7%
PP PN	7	3,5%
PP UCSM	5	4,9%
BE BUN	2	1,5%
PP Mișcarea Respect Moldova	2	0,8%
PP ALDE	2	1,0%
PP LOC	1	0,6%
PSDE	1	0,3%

Deși numeric limitate, aceste cazuri au cel mai mare impact simbolic și social. Spre deosebire de manifestările moderate, adesea trecute cu vederea, discursul cu mărci de severitate înaltă și comportamentele sexiste asociate devin vizibile și memorabile, contribuind la normalizarea violenței verbale și comportamentale împotriva femeilor. Ele afectează nu doar candidatele vizate, candidații, persoanele publice colaterale competiției electorale, ci și familiile acestora, breslele profesionale vizate, precum și întreaga percepție publică asupra rolului femeilor în politică, consolidând stereotipuri de excludere, mai rar a bărbaților în actul politic.

Mai mult, prin amplificarea mediatică (redistribuirii, viralizare online), aceste mesaje și comportamente pot genera efecte contagioase, stimulând comportamente similare în rândul electoratului și creând un precedent de toleranță față de sexismul extrem în spațiul public, pe care noi l-am atestat în comentarii.

Grafic 4. Cazuri de severitate moderată și severitate ridicată

- BE Patriotic domină ambele categorii (55 moderate și 17 severe (înalță)), ceea ce îl plasează ca lider absolut în folosirea sexismului agresiv.
- PP CUB și PP Moldova Mare sunt foarte vizibile la nivel moderat, dar nu la cele înaltă, ceea ce sugerează o strategie mai puțin violentă, dar constant sexistă.
- Partidul Nostru și PP DA au volume mai mici de postări în total, dar ies în evidență prin prezența semnificativă în zona discursului cu mărci distincte de severitate înaltă.
- PP UCSM are doar 25 de cazuri sexiste în total, dar 5 dintre ele sunt severe – o proporție îngrijorătoare.
- PP ALDE, deși are doar 1,8% cazuri sexiste, include 2 cazuri severe – un semnal că fenomenul există chiar și acolo unde pare marginal.

Discursul sexist sever se concentrează în special la Blocul Patriotic, dar și la formațiuni precum Partidul Nostru, PP DA și PP UCSM, unde sexismul devine un instrument direct de atac politic.

La nivel moderat, domină BE Patriotic, PP CUB și PP Moldova Mare, confirmând că sexismul este adesea utilizat ca strategie de comunicare constantă, nu doar accidentală.

Datele cantitative arată că sexismul agresiv nu este doar marginal, ci un instrument deliberat de campanie pentru unele formațiuni, ceea ce ridică semnale de alarmă privind normalizarea violenței simbolice și verbale în spațiul politic.

6.4. COMPORTAMENT SEXIST ÎN CAMPANIA ELECTORALĂ

Comportamentul sexist constituie una dintre cele mai grave manifestări de violență simbolică și psihologică înregistrate în campania electorală parlamentară din 2025. Acest tip de comportament este încadrat la **nivelul de severitate înaltă**, întrucât depășește simpla exprimare verbală și implică acțiuni concrete de intimidare, hărțuire sau umilire a persoanelor, cu efect direct asupra demnității și participării acestora în viața politică.

Cazurile de comportament sexist încadrate la nivelul de severitate ridicată, fiind considerate parte din această categorie deoarece nu se limitează la limbaj, ci implică acțiuni sau gesturi cu efect direct de intimidare, umilire ori excludere. Indicatorii utilizați în monitorizare includ: înjosirea sau ridiculizarea persistentă, zvonuri rău intenționate, amenințări verbale sau fizice, subminarea deliberată a acțiunilor de campanie, gesturi agresive sau sexualizate, imitații degradante și invitații cu tentă sexuală.

Comportamentul sexist depășește registrul discursiv și intră în zona violenței simbolice și psihologice directe, având efecte mult mai severe asupra participării politice a femeilor. De aceea, el este clasificat ca parte integrantă a nivelului de severitate ridicată. Prezența acestui tip de comportament în campania electorală 2025 arată nu doar persistența sexismului, ci și transformarea acestuia într-un instrument activ de intimidare politică.

Comportamentul sexist nu se rezumă la limbajul ofensator, ci presupune gesturi, atitudini și acțiuni care transmit mesaje de excludere a femeilor din sfera politică; exercită presiuni psihologice directe, prin ridiculizare persistentă sau amenințări și în adresa contracandidaților bărbați; includ elemente sexualizate, menite să reducă femeile la roluri decorative sau private; generează intimidare publică, afectând libertatea de exprimare și siguranța candidatelor.

Această tipologie de manifestări face ca ele să fie plasate în categoria celor mai severe, cu impact social major și risc ridicat de normalizare a hărțuirii ca practică electorală

Comportamentul sexist a fost observat în special în interacțiunile directe din campanie electorală (mitinguri, dezbateri, evenimente stradale) și a fost utilizat de către bărbați (candidați, sporadic și de către susținători).

Exemple relevante din campanie electorală:

- ✘ Un membru al Blocului Electoral Patriotic i-a adresat unei candidate remarci de tipul *„mai bine la o cină decât la o dezbatere”*, reducându-i rolul politic la unul decorativ.
- ✘ La o întâlnire electorală, un candidat al Partidului Nostru a afirmat: *„Ești drăguță, dar politica nu e pentru femei, decât dacă vrei să intri prin alt pat”*, cu un subtext sexual evident.
- ✘ Într-o transmisiune video, un reprezentant al Partidului Politic Moldova Mare a spus către un grup de candidate: *„Poate veniți la noi în partid, avem nevoie de fete frumoase la birou”*.
- ✘ Un reprezentant al Partidului Politic Democrația Acasă a făcut o aluzie cu tentă sexuală către o candidată: *„Dacă nu ne votezi, poate te convingem altfel la o cafea”*.
- ✘ Victoria Sanduța, candidată independentă, a relatat că, în timpul distribuirii de pliante, a primit comentarii precum: *„Te chemăm la noi după campanie, că ești prea frumoasă pentru politică”*.

VII.TENDINȚE POZITIVE ÎN COMUNICAREA ELECTORALĂ

Campania electorală pentru alegerile parlamentare din 2025 nu a fost marcată doar de fenomene negative de tip sexist sau discriminatoriu, ci și de practici pozitive. Acestea atenuează din dezechilibrele de limbaj și comportamente atestate și semnalate și promovează o cultură politică/electorală bazată pe respect, solidaritate și responsabilitate civică. Analiza comparativă a postărilor și mesajelor transmise de concurenți relevă câteva direcții de evoluție pozitivă.

Deși au existat cazuri izolate de limbaj sever, acestea au fost rare și slab contagioase, nefiind validate de audiență prin distribuiri masive ori reacții semnificative. În comentarii, comunitatea online a reacționat mai degrabă analitic și neutru, chiar și atunci când mesajele erau provocatoare.

Un element pozitiv notabil este auto-corecția punctuală – postări controversate au fost retrase după publicare, semnalând conștientizarea riscurilor. Majoritatea conținutului promovat de BE BUN, BE Împreună au rămas axați pe teme de program și mobilizare electorală, nu pe atacuri personale. În ansamblu, se remarcă absența comportamentului sexist propriu-zis, ceea ce indică o disciplină comunicativă mai ridicată.

În cazul PP Mișcarea Respect Moldova, predomină conținutul structural (utilizarea limbajului masculin generic, stereotipuri ușoare), dar au fost înregistrate și pași pozitivi. Formațiunea a creat o organizație de femei în cadrul partidului, având cel puțin trei vicepreședinte active în dezbateri și emisiuni televizate.

Mai mult, au fost observate corecții post-publicare, inclusiv ajustarea titlaturilor în sens incluziv, ceea ce denotă receptivitate la standardele de comunicare sensibilă la gen. Discuțiile despre cote de gen și egalitate au intrat punctual pe agenda partidului, ceea ce reflectă o evoluție spre o abordare mai responsabilă.

PSDE a dat dovadă de o atenție crescută față de temele sociale cu relevanță directă pentru femei. În cadrul Organizației de Femei a PSDE, candidatele și liderul Tudor Ulianovschi au purtat dialoguri publice pe teme precum indemnizațiile pentru copii, sprijinul tinerelor mame, combaterea violenței și participarea femeilor în politică. Mesajele candidatei Violeta Cojocaru au contribuit la promovarea imaginii femeilor ca actori profesioniști și responsabili, contracarând stereotipurile de gen. Această orientare tematică, centrată pe drepturi sociale și incluziune, marchează o diferență pozitivă față de campaniile conflictuale.

Unul dintre cele mai semnificative exemple este oferit de PP ALDE și de lidera sa, Arina Spătaru. În contextul expunerii la violență online și mesaje sexiste primite în campanie, candidata a ales să răspundă printr-un contra-discurs pozitiv, centrat pe respect și

incluziune. Într-o postare din 24 septembrie 2025, Arina Spătaru a afirmat: *„În ultimele zile primesc foarte multe mesaje de acest fel. Aș vrea doar să atrag atenția observatorilor internaționali, pentru că violența online este și ea violență... Eu cred că locul unei femei — fie ea preoteasă, profesoară sau antreprenoare — este și în biserică, și în politică, și oriunde dorește să fie.”*

Mesajul a generat solidaritate și susținere, fiind o bună practică de reacție civică și de educație pentru respectul reciproc. El contracarează indicatori negativi precum *amenințările și calomniile primite prin mesaje private sau tentativele de excludere a femeilor din sfera politică*, și demonstrează că reacția fermă și echilibrată poate transforma o situație de violență într-o lecție publică de demnitate și reziliență.

De asemenea, Arina Spătaru a utilizat constant campania electorală ca prilej pentru a denunța violența fizică și simbolică și pentru a face apel la justiție. Un exemplu este reacția publică la atacul asupra activistei Maria Olari, exprimată într-o postare din 27 septembrie 2025:

„Astăzi, activista Maria Olari a fost atacată cu verde de briliant... Astăzi este vizată o activistă. Măine poate fi un medic, un profesor, un judecător... Dacă tolerăm teroarea, nimeni nu va mai fi în siguranță.”

Această formulare nu doar condamnă explicit agresiunea, dar și creează o punte de solidaritate civică, amintind că violența împotriva unei persoane afectează întreaga societate. Discursul este construit inclusiv, fără atacuri partizane, iar exemplele folosite – activistă, medic, profesor, judecător – transmit un mesaj de empatie socială și de mobilizare împotriva normalizării violenței.

În ansamblu, aceste practici demonstrează că există o alternativă reală la discursul sexist și discriminatoriu. În timp ce multe formațiuni au recurs la mesaje cu grad variabil de agresivitate, PP ALDE a reușit să construiască o campanie bazată pe valori democratice și respect, poziționându-se astfel ca model pozitiv.

Liderul PP DA, Vasile Costiuc, deși a proliferat mesaje sexiste de severitate moderată și ridicată în primele două săptămâni de campanie, ulterior discursul acestuia a fost unul doar cu critici în continuare la adresa guvernării și contracandidaților din PAS, însă fără sexisme. Mai mult ca atât, el recunoaște misoginismul manifestat în raport cu femeile, nu îl acceptă, știe că există ONG-uri și activiste civice care se îngrijesc de neadmiterea acestuia în spațiul public și politic. În acest caz, este sugestivă situația când într-un live, după ce a etichetat, insultat niste candidați din PAS, a reacționat prompt la comentariul și videoul susținătorului PAS, Marian Adam, pe care l-a numit „misogin, prin care o viza pe colega sa, primara și candidata Valentina Meșină, și s-a adresat ONG-urilor pentru drepturile femeilor să ia atitudine, iar pe candidatele Doina Gherman, Veronica Roșca de la PAS le-a întrebat cum tolerează ele asemenea comportamente sexiste de la un

membru activ și susținător de-al lor, căruia i s-a înmănat de către PAS diploma pentru respectarea democrației.

Candidatul independent Andrei Nastase a propus: Inițiativă legislativă de pe agenda subiectelor de gen cu privire la reducerea vârstei de pensionare pentru femei: „Dragile noastre doamne, mame și surori, meritați respect, grijă și recunoștință pentru tot ceea ce faceți zi de zi. Unul dintre proiectele mele este reducerea vârstei de pensionare pentru femei la 60 de ani. Consider că este nedrept ca, într-o țară în care speranța de viață abia ajunge la 62–63 de ani, să fiți obligate să munciți până în pragul epuizării, fără a vi se oferi șansa unei perioade de odihnă binemeritate. Fiecare dintre voi are dreptul să se bucure de viață, de familie și de liniște după atâția ani de muncă și sacrificii. Voi sunteți coloana vertebrală a societății, iar eu cred că statul are datoria să vă ofere nu doar responsabilități, ci și grijă și recunoaștere. Cu respect și căldură, vă asigur că voi lupta pentru această schimbare.”

Candidata independentă Tatiana Crețu demonstrează o sensibilitate nu doar de limbaj echilibrat în privința genului, ci și pentru agenda publică de gen.

Comparativ cu alte partide, unde femeile au fost adesea prezentate în contexte tradiționaliste sau supuse atacurilor verbale, comunicarea ALDE s-a centrat pe promovarea femeilor ca actori politici legitimi și pe respingerea explicită a sexismului. Această abordare echilibrată confirmă faptul că discursul electoral poate fi purtat cu demnitate și responsabilitate, consolidând încrederea în procesul democratic și creând un precedent necesar pentru viitoarele campanii electorale.

Tendențele pozitive observate pe parcursul campaniei electorale indică faptul că spațiul public moldovenesc începe să integreze mai mult mesaje tematice, orientate spre politici publice, și mai puțin atacuri personale. Exemplele de auto-corecție (BUN, Respect Moldova), integrarea femeilor în structurile decizionale (Respect Moldova, PSDE), precum și campania ALDE – centrată pe valori democratice și non-violență – arată că există o alternativă reală la discursul sexist.

Chiar dacă aceste practici sunt încă minoritare comparativ cu volumul de cazuri problematice, ele constituie repere importante pentru profesionalizarea și etitizarea discursului politic în Republica Moldova.

VIII. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Analiza campaniei electorale pentru alegerile parlamentare din 2025 a arătat că discursul sexist și instigator la ură pe criteriul de gen rămâne un fenomen prezent în spațiul public, cu niveluri variabile de severitate și manifestări distincte între concurenții electorali. Cazurile de severitate redusă au reflectat persistența sexismului structural și lingvistic (utilizarea masculinului generic, stereotipuri subtile), în timp ce nivelurile moderat și ridicat au implicat forme directe și agresive de excludere, ridiculizare sau sexualizare a femeilor în politică, dar și a bărbaților candidați. Cazurile de comportament sexist -inclusiv amenințări, gesturi agresive și insinuări cu tentă sexuală - demonstrează că sexismul electoral depășește nivelul de manifestare discursivă și se materializează în practici intimidante.

Totodată, monitorizarea a evidențiat și tendințe pozitive ca semn al unor transformări sociale și de gen, prin care bărbații și femeile au început să se valorifice reciproc, fără a mai prolifera eminența masculină și nobilă ca exclusivă.

Unele partide și candidați au optat pentru mesaje incluzive, tematice și non-discriminatorii. Exemplele oferite de PP ALDE, care a evitat în totalitate utilizarea discursului sexist și a promovat explicit egalitatea de gen, dar și inițiativele PSDE și Respect Moldova în integrarea femeilor în structurile decizionale, ale candidatei independente V. Sanduța și ale candidatului independent A. Năstase, sugerează că există un spațiu de evoluție pentru o cultură politică responsabilă și reprezentativă. Fenomene precum auto-corecția (ștergerea unor postări controversate), discursul empatic, renunțarea în timpul campaniei la sexisme moderate și cele înalte prezente în primele săptămâni de competiție electorală și apelurile la solidaritate civică reprezintă repere și modele de asumare prin înțelegere și respectare a unor norme morale și legale pentru viitoarele campanii.

RECOMANDĂRI PENTRU CONCURENȚII ELECTORALI ȘI CONCURENTELE ELECTORALE

- Toleranță zero la sexism și „slut-shaming”: orice formă de sexualizare, instigare la excludere sau batjocorire pe criterii de gen trebuie eliminată prompt, iar autorii și autoarele mesajelor trebuie să transmită public un semnal de dezavuare.
- Moderare activă a interacțiunilor online: utilizarea filtrelor pentru detectarea discursului de ură, limitarea distribuirii la postări problematice și gestionarea comentariilor cu potențial ofensator, prin atenționare și neacceptare.
- Cod de conduită electorală: adoptarea unor reguli clare pentru candidați și candidate, însoțite de training-uri scurte în comunicare incluzivă, cu exemple

practice din cazurile documentate în această campanie, precum și din cele precedente.

- Proceduri interne de verificare: fiecare partid ar trebui să implementeze mecanisme de recenzie internă înainte de publicare, mai ales pentru teme sensibile sau materiale video.
- Training în comunicare non-discriminatorie: pregătirea candidaților și candidatelor pentru utilizarea unui limbaj sensibil la gen și pentru evitarea stereotipurilor, diverselor forme de discriminare din discursul public vs politic.
- Campanie electorală curată: asumarea publică a unei „carte de etică electorală” care să interzică explicit sexismul și discursul instigator la ură, respectarea prevederilor din Codul de conduită privind desfășurarea și reflectarea campaniei electorale pentru alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025, inclusiv în rândul susținătorilor și voluntarilor.

RECOMANDĂRI PENTRU AUTORITĂȚILE ELECTORALE

- Monitorizare și sancționare fermă: Comisia Electorală și autoritățile competente ar trebui să dispună de mecanisme clare pentru a sancționa discursul sexist (inclusiv avertismente publice sau retragerea materialelor problematice).
- Campanii de conștientizare: implementarea unor programe educaționale de educație civică și electorală privind impactul sexismului și al violenței simbolice în politică, adresate atât candidaților și candidatelor, cât și electoratului.
- Pe lângă informația existentă în listele electorale cu referire la candidați și candidate, de colectat și date complete cu referire la numărul de telefon, adresa de email și link-urile contului personal/public, al partidului, blocului electoral de pe paginile rețelelor sociale atunci când se depune dosarul unui concurent electoral. Acestea sunt absolut necesare în monitorizarea campaniei din mediul online al competitorilor electorali.

RECOMANDĂRI PENTRU INSTITUȚIILE MEDIA

- Politici editoriale împotriva sexismului în toate formele acestuia: redacțiile și moderatorii/moderatoarele de emisiuni, debateri au adoptat reguli explicite prin care să prevină și să sancționeze derapajele sexiste, obligați de Consiliul Audiovizualului, le-au verbalizat la început de emisie, însă, încă mulți dintre ei/ele nu reacționează la derapaje de limbaj sexist redus (de exemplu Lorena Bogza de la

PRO TV), deoarece îl susțin, refuzând să utilizeze și forme de feminin pentru funcții de demnitate, profesii, meserii sau și la formele de severitate moderată, deoarece nu le recunosc întotdeauna

- Instruiri temeinice cu mediul jurnalistic pe: recunoașterea discursului și comportamentului sexist; a violenței împotriva femeilor în politică/în alegeri (VÎFP și VÎFA); nepromovarea stereotipurilor de gen prin materialele media tradiționale și noile media, multimedia din campanii și între campaniile electorale
- Promovarea dezbaterilor echitabile: accentul trebuie pus pe idei, programe și politici publice prin întrebările de la jurnalist/jurnalistă, nu pe viața privată a invitaților și invitatelor, și prin neadmiterea atacuri personale bazate pe gen sau stereotipuri între competitori.

Raportul confirmă că discursul sexist în campania electorală rămâne un obstacol semnificativ pentru participarea egală a femeilor cu bărbații în viața politică. Totuși, tendințele pozitive observate – precum discursurile incluzive ale PP ALDE, practicile de auto-corecție ale unor partide, și inițiativele PSDE, ale unor candidați independenți de a integra temele sociale cu relevanță pentru femei, familie – indică că există resurse interne pentru transformarea culturii politice și a celei electorale prin persoane de ambele genuri care înțeleg câștigul egalității și echității de gen într-o democrație electorală participativă și incluzivă. Viitoarele campanii electorale trebuie să consolideze aceste practici și să implementeze recomandările formulate, pentru a asigura un spațiu public sigur, respectuos și egal pentru toți actorii politici.

ANEXA 1

DISCURS SEXIST DE SEVERITATE MODERATĂ

EPITETE CU REFERIRE LA INTELIGENȚĂ ȘI CARACTER

- × Ion Chicu despre Președinta Maia Sandu: „*ce spunea "respectiva"... Eu sa aduc războiul în țara, care sunt tată la 3 copii, dar ea care nu știe ce este asta că nu are ... dezichilbraților ăștia... Individida aceasta...*” Mesajul sugerează că experiența de părinte (tată a 3 copii) ar conferi autorului mai multă legitimitate politică și morală decât unei femei fără copii. Candidatul reduce competența politică la statutul familial, sugerând că o femeie fără copii este mai puțin capabilă să ia decizii importante. Atac personalizat pe statut familial: utilizarea situației private (faptul că Maia Sandu nu are copii) ca armă politică, încălcarea a principiului respectului față de viața privată. Termeni peiorativi („respectiva”, „individida aceasta”, „dezechilbraților ăștia”) reduc persoana la etichete, subminând competența care realizează atac la demnitate și delegitimare.
- × R.Usatfi despre Igor Dodon – „*merzavet i negodeai*”

Punerea la îndoială a competenței, experienței

- × Andrei Ioniță despre Marin Andoni, preluat de candidat AUR Balan Octavian: „*Marin, tu poți măcar un pic să conectezi creierul?*” [Link](#)
- × Ion Chicu: „*Peste 30 minute feriți copiii de la ecrane. Va ieși una în negru să-i sperie, că de mâine e război în țară, dacă oamenii n-o votează, azi.*” Formularea „*una în negru*” este o etichetare depreciativă a Președintei Maia Sandu. Nu îi este recunoscut rolul instituțional („Președinta Republicii Moldova”), ci este redusă la un *apelativ vag, impersonal și diminuant*. Referirea la vestimentație („în negru”) este irelevantă politic și mută accentul de la rolul și mesajul ei instituțional la aspectul fizic.
- × V. Costiuc, „*tâmpiții care au făcut legi*”

Atribuire de defecte „feminine” ca insultă prin epitete stereotipice

- × Inna Vîrtosu, candidată CUB: „*Eu nu vreau să concurez cu baba Liuba și Andoni în discurs, doar să vă previn că riscați să rămâneți în acest stat doar cu alde baba Liuba și Andoni*”, sexism+age-isme.
- × Andrei Ioniță, CUB: „*Sondaje marca Valera*”, epitete cu referire la inteligență și caracter care insultă direct și defăimează despre Valera Pașa, WatchDog.
- × Dragoș Galbur i se adresează lui Tudor Ulianovschi „*...dar nici nu mă conduce soția și mă pune să spun tot felul de prostii la televizor*”, ([Link](#), minutul 2:59). Postarea respectivă are: 530 de emoji, 53 de comentarii, și 82 de distribuiri.

- × Dragoș Galbur i-a replicat următoarele lui Tudor Ulianoschi, candidat din partea Partidului Social Democrat European (PSDE): „*Numa' nu plângeți*” (Videoul poate fi urmărit aici: [Link](#), minutul 1:20)
- × Dragoș Galbur scrie la adresa jurnalistei Angela Gonța: „*Dincolo de faptul că prezentatoarea știrilor TV8 este întreținută și locuiește într-o casă cumpărată de fostul premier Vlad Filat cu bani din furtul din sistemul bancar, contrabandă și crimă organizată, o să combat toate falsurile și manipulările din această știre...*” [Link](#)
- × În cadrul dezbaterii electorale, prin apel, o cetățeană a comentat cu referire la Ulianoschi: „*Oare nu înțelegi că are de câștigat doar o păpușă de asta, de al lui Plahotniuc? Întrebare de la urmăritoare anonimă Vocea Basarabiei, cu referire la Tudor Ulianoschi.*” - epitete cu referire la inteligență și caracter, care insultă sau defaimază. (video 00:52:00). Reacția jurnalistului Vocea Basarabiei, Viorel Furculiță: *Doamnă, fără acuzații, întrebarea, vă rog!* [Link](#)
- × Dumitru Roibu, vicepreședintele PP AM în cadrul dezbaterilor electorale de la TV8, de pe 18 septembrie, unde la minutul 1:12:17 a fost declarat „încurajăm ca în familiile noastre să se nască copii” și „ele [femeile din partid] și cresc copiii, și consolidează familia” - înlocuirea identității profesionale cu cea de gen; apoi la ora 1:22:05, a fost făcută adresarea „mame cu copiii” - stereotipuri despre paternitate/maternitate și rol domestic. Aceste declarații aparțin lui Dumitru Roibu, vicepreședintele PP AM. De asemenea, în cazul dezbaterilor, fiind întrebat de moderator dacă „femeile trebuie să stea acasă și să nască copii”, acesta nu a negat. [Video-ul](#)
- × Petr Vlah, AUR, citat de candidatul AUR, Balan O. „*Я, вместе с коллегами из политической партии AUR, не нагнетал истерию...*”, cu referire la PAS. [Link](#)

Stereotipuri despre paternitate/maternitate și rol domestic

- × Igor Nichita, Alternativa: „*Я создал здесь семью, сегодня мы с супругой воспитываем здесь пятерых детей.*” (1:00:38). [Link](#)
- × Întrebarea moderatoarei (Cristina Benchet de la Radio Moldova) adresată Liliei Pogolșa, candidata Partidului Respect Moldova („*în ce măsură familia a fost de acord...*”) [Link](#) mută discuția din registrul politic în cel domestic și introduce un filtru de validare familială aplicat disproporționat femeilor. E un caz de sexism de severitate medie: nu insultă, dar creează dublu standard, sugerând că implicarea unei femei în politică trebuie „*aprobată acasă*”, în timp ce bărbaților li se cere, de regulă, program și politici. Efectul: deturneză dezbaterile de la competențe și propuneri către viața privată și erodează legitimitatea candidatei.

- ✘ Vasile Tarlev, BEP. Educația patriotică e explicată prin metafora „laptele mamei”, care fixează roluri rigide (mama = biologic + valori, tatăl rămâne în umbră). Mesajul nu insultă direct, dar genderizează prescriptiv familia — sexism mediu prin stereotipizare a rolurilor. [Link](#).
- ✘ Igor Dodon - Discuția privind vârsta de pensionare este redusă la ideea că „femeia naște” și deci „nu trebuie” tratată egal, în locul unei analize socio-economice, speranță de viață, condiții de muncă. [Link](#)
- ✘ Vasile Costiuc „*Dacă mujicul a spus că face, ap face, ruchi pământul, curul, dar faci!*” Vasile Costiuc, video preluat de candidat AUR Balan O. [Link](#)
- ✘ Autoare: anonimă, emisiune televizată, distribuit de candidat Balan Octavian. „Esti mujskoe mesto, a esti jenskoe, jencina vsegda na vtorom plane, ona pomoșnița. sovetcitsa. Ponimaeta, ona vezde za mujinoi, ona mojet dati horoșii sovet. Jencina daet sovet, no ne beriot na sebia otvetstvenosti. A to czto u nas infantilinye mujciny eto po tomu czto jensiny vzeali borozdu pravlenia na sebia. Jenczina ne mojet vospitati daje syna mujczinoi, kakoe gosudarstavo ona mojet vozglaviti. [Link](#)
- ✘ V.Costiuc, PP DA: „*Voi care nu aveți familii... sunteți familia lui Codruț.*
- ✘ Candidata Ioana Bobeica, PP NOI antreprenoare, abia din a treia săptămâna a început să plaseze informație electorală, de campanie pe pagina sa. Videoul său de prezentare, partajat și de colegi, are un început de mesaj stereotipic, care invocă rolurile de gen, domestice ale femeilor, „gospodinelor,, care are grijă de casă și se implică și în treburile țării. Ulterior, face referință la identitatea sa profesională vorbind la masculin despre sine ca femeie de afacere, pasionată de artă și cultură, „vicedirector la Teatrul de operă și balet. [Link](#)

Defăimare prin etichete de grup

- ✘ Tatiana Costachi: “marionetă”; “îl clocesc pe Popescu” (cu referire la Nicu Popescu); “îi pun ca la circ, ca niște clovni”. Așa se laudă Dnul Recean, iaka „Cap de asfalt”, Autoare Inna Vîrtosu, CUB (în propria postare, preluată de candidată Diana Lupu). [Link](#)
- ✘ Ulianovschi T., PSDE, despre Nicu Popescu: „*dacă doriți cu adevărat să vedeți „mâna Moscovei sub steluțele europene”, atunci scoateți personajul de la naftalină și îmbrăcați-l în drapelul UE*”, [Link](#).
- ✘ Igor Munteanu, CUB despre D. Alaiba PAS: „*Au rămas blocate proiectele mele privind infrastructura critică, consolidarea autonomiei financiare APL și desființarea raioanelor, protejarea zonelor defavorizate și altele, nu pentru ca nu erau bine, ci*

pentru ca grupuri de lobbyiști / alabaisti, partidele de stânga au blocat adoptarea lor, contra Blocului acum.

- ✘ Nadia Popovici, activistă, membră diaspora, citată de candidat AUR Balan O: „*Eu vă îndemn să trimiteți la dracu' acești incompetenți din PAS și să votați oameni noi!* [Link](#)
- ✘ Ion Chicu, BEA: „*Dezechilibrărilor ăștia*” poate generaliza și eticheta un grup mai larg (susținători, oponenți), ceea ce contribuie la stigmatizare colectivă implicită.
- ✘ Ion Chicu, BEA: „*74% de bândli, răpănoși și debili*”. Insultă directă colectivă: atac asupra unei mase largi de persoane. Etichetare degradantă: „bândli” (peiorativ, asociat cu violență), „răpănoși” (asociere cu murdărie, lipsă de demnitate), „debili” (stigmatizare prin aluzie la dizabilitate intelectuală). [Link](#)
- ✘ Ion Ceban, BEA: *Sunteți niște impostori care ați ajuns întâmplător în fruntea țării și care îndrugați minciuni folosindu-vă de tribuna Guvernului și Parlamentului.* [Link](#)
- ✘ Octavian Balan, candidat AUR: „*Cușma lui Guguță DA și AUR România în frunte cu George Simion și cu om al serviciilor, Valeriu Munteanu, o lepădătură*”, despre Vasile Costiuc, candidat DA, și despre Valeriu Munteanu. [Link](#)
- ✘ R. Usatîi, PN: Despre cei din PAS și Radu Marian. [Link](#)
- ✘ R. Usatîi păstrează un ziar din campaniile anterioare pentru Radu Marian și un „*negadeai, Boris Marcoci, un corupt și un vagabond, un zoios, care era până acum deputat PAS la Bălți..., un ticălos PLDM-ist*”
- ✘ „*Voi sunteți niște minciunoși cu toți mizerabili din NPO pe care îi achitați..*”; „*mizerabilii din PAS*”; „*dalbaiobi PAS care au scris comunicatul*”; „*măgarul de Dodon*”; Radu Marian ești un prost..”
- ✘ Elena Gritco PN : Despre blocul Чужая свадьба și alianța cu Pas! [Link](#)
- ✘ R. Usatîi PN: „*drughih merzavtev (în adresa celor din BE Patriot); „PAS - partia bezdelynicov i duracov,*
- ✘ V. Costiuc , PPDA despre PAS: „*Codruții lui Maia Sandu, niște vagabonzi*”, „*răpănoșii iștea n-au nimic sfânt,*”, „*codruții veseli consumă iarbă veselă,*”, „*moș Caloș*” (Ion Sturza, „*dna primar*”. [Link](#)
- ✘ V. Costiuc , PPDA: „*Aștia sunt nebuni!*” A fost oprit autocarul de poliție cu cand. care veneau de la o întrevvedere de la Edineț. „*Îți aperi curu, Cenăuțanu?*” [Link](#)
- ✘ V. Costiuc , PPDA: „*O fost diversiune de la spurcăciunile estea galbene.*”; „*secta sorosistă; O sî plătiți scump, mrazurilor!*”

- ✘ Un video al lui V. Costiuc, distribuit de candidata V. Meșină și candidatul A. Chicu, [Link](#) despre „hărțuirea din partea PAS” în raport cu el: „*mama lui Codruț; vagabonzii ăștia a lui MS; bă, tâmpiților!; Candu banditu; codruții lui MS,*”; „*cărlionțatu, fuga, să îl luași pe ăsta cu trei picioare!!*,”
- ✘ V. Costiuc: „*ăștea galbeni*”; „*ministrul Lazarencu este un impostor și un imbecil*”; [Link](#)

Insulte directe

- ✘ Natascia Castravet: Comentariu discriminatoriu la adresa candidatului Anatolie Prohnițchi (exprimare publică în comentarii) - „*Bătrân și prost PUTINIST ...*”. Limbaj discriminator/defăimător în comentarii (ageism / insultă politică) | [link](#) | comentarii cu conotații discriminatorii pe criteriu de vârstă și afiliere, care alimentează hărțuirea și polarizarea; deși vizează un bărbat, registrul răspândește un model de denigrare care poate fi aplicat și asupra femeilor.
- ✘ Rodica Gramma: „*A uitat să își pună o pelerină la spate, căci își închipuie ca e Superman sau Capitan America...*”, despre Ștefan Gligor, Partidul Schimbării:
- ✘ Nadia Popovici, activistă, membră diaspora, citată de candidatul AUR Balan O. : „*În imaginea de mai jos vedeți apartamentul luxos din Roma ce aparține ministrului bândlă, Alexei Buzu.*” [Link](#)
- ✘ Minodora Prisacaru: „*Mare jigodii și ipocriți mai sunteți în PAS! Ați ridicat școala prostiei la rang de religie, dar ne faceți pe noi bândle. Stropiți-vă cu agheazmă, că nu-i normal să scoți pe gură asemenea tâmpenii la cap limpede. Slavă Bândlelor și Dobitoacelor, că fără ele n-ați avea azi pe cine conduce! Va ieși oare dobitoaca cu scuze publice?*” (adresare către vicepreședinta Consiliului Audiovizualului). Mesajul conține insulte directe și repetate: „jigodii”, „ipocriți”, „bândle”, „dobitoace/dobitoaca”. Realizează stigmatizare colectivă și individuală: atac atât la adresa partidului PAS (colectiv), cât și a unei persoane specifice (vicepreședinta CA). Folosirea termenului „dobitoaca” (feminin) pentru a jigni o femeie într-o funcție publică, ceea ce reprezintă atac pe criteriul de gen, ce reprezintă sexism implicit. Amplificarea disprețului și ridiculizarea prin utilizarea de simboluri religioase într-un discurs jignitor „Stropiți-vă cu agheazmă...” Discurs instigator la ură: prin frecvența insultelor și etichetarea repetată, mesajul se apropie de hate speech.
- ✘ V. Costiuc, PP DA Atac la PAS, M. Sandu: „*Ea-i zâmbitoare, miticuță, dar nu are nimic sfânt. Îi veninoasă, veninoasă, alt cuvânt nu pot să spun.*” „*Cum să duși coțofana*

asta și vorbește cu europenii, luptă cu corupția?” „E un pui de dictator, Maia Sandu.” [Link](#)

- ✘ V. Costiuc: „moș Caloș” (aluzie la Ion Sturza)
- ✘ R. Usatîi PN: „*Voi sunteți niste minciunoși cu toți mizerabili din NPO pe care îi achitați.*”; „*mizerabilii din PAS*”; „*dalbaiobi PAS care au scris comunicatul*”; „*măgarul de Dodon*”; „*Radu Marian ești un prost.*” [Link](#)

Referiri stereotipice sexualizate despre vestimentație, aspect corporal (complimentele despre aspectul fizic, privilegierea indicilor de aparență fizică și/sau de statut marital pot reprezenta seducție falsă, lingușiri)

- ✘ Minodora Prisacaru: „*priviți spre Alexandru Bujoreanu: tânăr, agreabil la înfățișare, cumpătat și, din câte mi-au scris mulți, plin de omenie.*” Mesaj sexist bazat pe stereotipizare prin criterii de aspect fizic: accentul cade pe „agreabil la înfățișare” prin se validează valoarea politică prin trăsături fizice, nu prin competențe sau realizări. Sexism subtil / moderat: în tradiția discursului sexist, accentul pe înfățișare e mai frecvent aplicat femeilor, dar în acest caz se aplică unui tânăr bărbat. Este un exemplu de judecată pe bază de aparență, nu performanță.
- ✘ Igor Dodon, despre un procuror (bărbat) — „*pletosul ăla... căuta prin sutienul soției.*” (01:22:10) Feminizare batjocoritoare a unui bărbat („pletosul”) Procurorul (ridiculizat prin asociere cu trăsături feminine). Se combină două registre sexiste: obiectificarea femeii prin referință la lenjerie și ridiculizarea unui bărbat prin feminizare. [Link](#)
- ✘ Igor Dodon (în emisiune)Țintă: Maia Sandu. [Link](#) . Revin replici despre haine/culoare („în negru, pune coroană... sperietori”), deturnând consistent discuția de la politici la aparență. Repetiția în cadrul aceleiași emisiuni înseamnă înjosire persistentă (sexism mediu), iar tema a prins bine online: pe pagina Diane Caraman agregat >1.000 aprecieri, >400 comentarii, ~110–130 distribuiri; pe pagina Igor Dodon: 580/66/91.
- ✘ Distribuit de: Ana Vasilachi, PP LOC, distribuie postare Minodora Calistru (direcționată către Ana Dabija, PAS) [Link](#) : *Ana Dabija și-a votat moșu... Bravo femeie, moșul e doar al tău... te rog să faci unghiile, o doamnă nu poate umbla așa.*” Apelativ disprețuitor: „*Bravo femie*” – deformare intenționată a termenului „femeie” pentru ridiculizare.Comentarii asupra aspectului fizic: „*te rog să faci unghiile*” – atac la aspectul exterior, reducând valoarea femeii la criterii estetice. Aluzii la viața privată: „*și-a votat moșul*”, „*moșul e doar al tău*” – insinuări despre relația conjugală, moralitate și sexualitate, fără relevanță politică. Cazul reprezintă sexism direct, de nivel ridicat, manifestat prin umilire publică și ridiculizarea femeii. Mesajul amplifică stereotipurile și legitimează atacurile la demnitatea femeilor în campania electorală.
- ✘ Rodica Grama, despre Ștefan Gligor BE Împreună: „*Nu trebuie un bărbat să își piardă demnitatea chiar în așa hal. Devii jalnic.*”, „*Tare disperat trebuie să fii să ajungi la*

așa mișcare. Înțeleg ca, simțind impotență și pierderea, devii isteric.” Referiri stereotipice sexualizate despre despre aspectul fizic, privilegierea indicilor de aparență fizică.

Numirea indirectă, adiacentă unei personalități masculine (desemnarea unei femei prin relația ei cu un bărbat, readucerea femeilor la rolul lor de soție sau mamă)

- ✘ Victoria Furtuna: “Îs omul bărbatului meu” [Link](#), min.: 01:02)

Referiri stereotipice sexualizate despre vestimentație, aspect corporal

- ✘ Igor Hlopețchi: *“Pe o femeie inteligentă o vei vedea extrem de rar în public cu decoltee adânci, cu jumătate de fese pe lângă fustă, cu gesturi indecente. Ea se va dezbrăca doar în fața ta, va fi vulgară doar în fața ta și nu te va face să fi mândru de formele ei în fața prietenilor tăi!”*

Comentarii despre informațiile personale reale sau presupuse ale unei persoane, inclusiv despre viața (non-)conjugală, (non-)familială, (non-)parentală, dragostea și/sau viața sexuală

- ✘ Ion Chicu:- *„Ați văzut, când lucrurile se mai agită, iese Președintele țării la televizor, îmbrăcat în negru, și strigă că vine războiul... Eu am 3 copii, Ceban are 3, celălalt are 4... ei is fără...”* [Link](#) Referirea la vestimentație („îmbrăcat în negru”) este folosită pentru a ridiculiza o femeie lider și a-i diminua autoritatea. Lipsa menționării funcției cu titulatura corectă („Președinta Republicii Moldova”) → reducerea la o formulă neutră și generică („Președintele țării”), urmată de o descriere fizică. Aceasta este o formă de sexism simbolic, prin mutarea discuției de la conținut politic la aspect mesajul „Eu am 3 copii, Ceban are 3, celălalt are 4...” Sugerează că adversarii politici (în special președinta) nu ar avea familie/copii („ei is fără”), insinuând lipsă de valori morale sau legitimitate. Aceasta este o formă de stigmatizare de gen și personală, frecvent aplicată femeilor politicieni (judecate prin prisma statutului familial).

Negarea inegalităților de gen, banalizarea violenței bazate pe gen, denigrarea feminismului, activismului, politicilor pentru egalitatea de gen și a minorităților sexuale

- ✘ Victoria Furtună, Moldova Mare *„vom interzice propaganda LGBTIQ+”* Comunitatea LGBTIQ+, Instigare la discriminare. [link](#). Argument: discurs discriminator, promovează excluderea pe criterii de identitate de gen și sexualitate.
- ✘ Igor Hlopețchi: *“Charlie Kirk promovează familia - cea normală, nu surogatul satanist, lupta împotriva avortului (promovarea avortului este anticreștină), lupta împotriva mutilării și sterilizării copiilor și a tinerilor (tratamentele hormonale pentru schimbarea sexului înseamnă mutilare și sterilizare), (...) combătea*

teoriile de gen (creștinii știu ca pe lume avem numai bărbați și femei, iar genetica e dovadă științifică în acest sens)"; "Nume grele din industria de divertisment au copiii transsexuali, promovează transsexualismul, nom-binarismul, "fluiditatea sexuală", susțin pe față nebunia. Persoane trans / femei activiste . Discurs anti-gen, violență simbolică ([link](#)). Banalizează violența de gen și stigmatizează politicile de egalitate.

- ✘ Tatiana Costachi, Moldova Mare - „*susținerea familiei tradiționale și înlăturarea propagandei LGBT*” . Comunitatea LGBTIQ+ [link](#) Retorică de excludere bazată pe moralizare, care alimentează ura și frica față de diversitate.
- ✘ Vasile Costiuc, PPDA: „*Da noi o să vă găsim. Și pe Pechea Macovei, și pe bleaghiurile estea de la cantonile Mediacritica, WhatchDog, care se ocupă cu cenzura. Noi o să vă găsim pe toți. Eu vă salut cu mare drag, vă spun Doamne-Ajută de-aici din plin centrul Chișinău..*” ONG-uri, activiste și jurnaliști/jurnaliste. Amenințare și instigare la intimidare/hărțuire ([link](#)) Expresie explicită de amenințare colectivă, cu intenție de intimidare a persoanelor/organizațiilor critice; constituie formă severă de hărțuire politică.
- ✘ Victoria Furtună, distribuit și de Igor Hlopețchi, Tatiana Costachi și Victor Stepaniuc: “*vom interzice propaganda LGBTIQ+*” ([Link](#), min. 1:08)
- ✘ Tatiana Costachi: “*susținerea familiei tradiționale și înlăturarea propagandei LGBT*” [Link](#), min. 2:08)
- ✘ Nicolae Pascaru a distribuit o știre de pe traditia.md despre faptul că, în ultimii 10 ani, în Moldova au fost „omorâți” peste 100 de mii de copii nenăscuți. [Link](#)
- ✘ Tudor U : „*Suntem împotriva propagandei agresive de gen în RM.*” . , expresie de negare a inegalităților de gen, banalizarea violenței bazate pe gen, denigrarea feminismului, activismului, politicilor pentru egalitatea de gen și a minorităților sexuale: [Link](#) (video 00: 33:00)
- ✘ Igor Dodon — „*Vor distrage tradițiile, vor aduce propaganda LGBT în școli și grădinițe... lumea îi ia în furci.*” (47:40, „Vocile puterii”) [Link](#)
- ✘ Sergiu Butuc, reprezentant Inima Moldovei — „*Мы партия Инима Молдовы за нормальные семейные ценности.*” „valori familiale normale” este un cod politic folosit adesea pentru a promova roluri tradiționale de gen (femeia = mamă, bărbatul = capul familiei) și pentru a exclude alte forme de familie sau egalitatea de gen. [Link](#)
- ✘ Vasile Tarlev – „*Presiune sporită asupra valorilor tradiționale și culturale.*” [Link](#) Se afirmă existența unei „presiuni” asupra „valorilor tradiționale”, ceea ce în

discurs politic e adesea o strategie de a apăra norme patriarhale și de a respinge egalitatea de gen.

- ✘ Glorificare a violenței și masculinității toxice (spot muzical distribuit). „*Vin Vasile, cu mână de fier, să-i scoți pe trădători din guvern și minister...*” Glorificare forței/masculinitate toxică (apel la forță, intimidare simbolică) - [link](#) .
Argument: mesajul promovează forța și coercitia ca soluție politică, normalizând limbajul agresiv și rolul masculin ca soluție de guvernare; legitimează o cultură a intimidării.

Glume și umor deplasat

- ✘ R. Usatâi utilizează glume și umor deplasat repetat, exprimat la mai multe întrevederi cu cetățenele și cetățenii prin centrele raionale, despre Oazu Nantoi, „*cosmonaut în sensul rău al cuvântului, care o dormit în parlament.. și la ai lui 80 de ani uită cum o cheamă pi câinile Julea*”.
- ✘ R. Usatîi păstrează un ziar din campaniile anterioare pentru Radu Marian și un „negadeai, Boris Marcoci, un corupt și un vagabond, un zoios, care era până acum deputat PAS la Bălți..., un ticălos PLDM-ist”

ANEXA 2

DISCURS SEXIST DE SEVERITATE RIDICATĂ

Termeni vulgar-sexuali și insulte sexualizate directe

- × Ion Chicu (BE „Alternativa”) – expresii vulgar-sexuale: „*Cernăuțean, cel cu nasul în testicule...*” Insultă sexualizată explicită, cu intenție de umilire publică.
- × BE Patriotic – utilizarea insultelor directe și sexualizate la adresa femeilor politice, inclusiv zvonuri și atacuri bazate pe viața personală. Exemple: asocierea femeilor din partidele oponente cu termeni precum „*curve politice*”, „*marionete ale Bruxellesului*”.
- × BE Patriotic) – campanii vizuale care au conținut meme-uri sexualizate și montaje vulgare îndreptate împotriva candidatelor.
- × Partidul Politic „BUN” – două cazuri severe, inclusiv utilizarea de epitete injurioase în comentarii: „*femei isterice*”, „*babe isterizate de propagandă*”.
- × Partidul Social-Democrat European (PSDE) – un caz de atac verbal grav: utilizarea termenului „*femei ușoare*” pentru a denigra oponentele dintr-un partid concurent.
- × Blocul Electoral „Alternativa” – comentarii de natură agresivă și insulte colective („*bâdli, răpănoși și debili*”), cu aluzii la dizabilități și sexualitate, denotând o formă de discurs instigator la ură.
- × Partidul Politic Alianța pentru Unirea Românilor (AUR) – un caz de amenințare indirectă, transmis printr-un clip video care asocia femeile politice din partidele rivale cu termeni disprețuitori și scene umilitoare.
- × Jurnalist Gheorghe Gonța, despre Ministra Sănătății, Ala Nemerenco : „*Da anterior, ce ați avut cu dna Nemerenco, încât i s-a urcat la cap și i s-a sculat că trebuie să fie împotriva Dvs?*” [Link](#)
- × R.Usatfi despre Igor Dodon – „*merzavet i negodeai*”, *epitete cu referire la caracter și inteligență* [Link](#)
- × Valentin Dolganiuc – „*Prostituarea – sport național moldovenist-stalinist*” (citat din postare). Întrucât „*prostituarea*” este folosită ca insultă politică, ea sexualizează și stigmatizează printr-o metaforă care reduce colaborarea la o practică sexuală degradantă → sexism sever (insultă vulgar-sexuală). [Link](#) ~70 like-uri, 38

distribuiți, 24 comentarii; comentariile sunt preponderent neutre/analitice, fără instigare la ură.

- ✘ Ion Terzi (AO „Controlul Poporului”) – atac în rusă la adresa Irinei Vlah („organ” opus „inimii Moldovei”) → dezumanizare sexualizată, sexism sever. Postarea ar fi avut engagement scăzut (≈3 like-uri, fără diseminare), conform observațiilor transmise.
- ✘ Zoia Jalbă (share) / autor Efros Ștefan – batjocură la adresa Corinei Cojocaru prin „soția lui...”, „zâna banilor”, „bijuteria” → numire indirectă + infantilizare; postarea a fost ștearsă ulterior (semn de corecție). [Link](#)
- ✘ Vasile Costiuc: „*eu mai mari pidari n-am văzut, ca procurorii iștia.*” video preluat de candidat Balan O. [Link](#)
- ✘ V.Costiuc, însoțit de candidatele V. Meșină și N. Draguțan: „*curve politice,*”, „*codruții Maiei Sandu*”, „*codruții veseli care consumă iarbă veselă*”, „*pe schezofreniți și drogați contează PAS*”, „*beu până să chișă pe ei*”, „*răpănoșii fac atac la persoană*”, „*bărbații neamului, dar babele de la piață,*”. V. Costin sesizează un comentariu „misogin”, de la un simpatizant PAS în raport cu candidata V. Meșină „dna primar”, pe care a ofensat-o și amenință că face captură de ecran pentru a-l raporta, adresându-se D. Gherman, Roșca, ș.a. femei de la PAS, care apără drepturile femeilor și așteaptă reacțiile lor și a altor femei din societatea civilă, pentru a-l taxa pe acest „misogin, care a fost premiat de PAS pentru democrație (?) nu a dat numele.
- ✘ A amintit de un caz de hărțuire sexuală de la Curtea de Conturi de către M. Lupu, „prietenul M. Sandu”, iar deputatele de la PAS nu au luat nici o atitudine.

Dezumanizare și violență verbală

- ✘ BE Patriotic: „Curve politice”, „marionete ale Bruxellesului” | Femei politice din opoziție, reduce femeile la obiecte sexuale și le neagă autonomia politică, folosind insultă de natură misogină.
- ✘ Vasile Costiuc – PPDA: „*O să vă găsim pe toți... bleaghiurile astea...*”, grupul ținta ONG-uri, femei activiste. [link](#) Limbaj agresiv și punitiv, incită la violență simbolică și hărțuire.
- ✘ Igor Dodon – BE PATRIOTIC: „*Doamna Maia Sandu, frica de opinia cetățenilor nu vă va salva... sluga lui Soros.*” Insultă sexistă + etichetare subordonantă, combină stereotipul fragilității feminine cu eticheta de subordonare („sluga”), delegitimând o femeie-lider. [link](#)

- ✘ Partidul Politic „BUN”: utilizarea de epitete injurioase în comentarii: „femei isterice”, „babe isterizate de propagandă”.

Amenințări, hărțuire și apeluri la violență

Cazuri de discurs sexist care implică intimidare directă, hărțuire verbală sau apeluri la violență (fizică sau simbolică) împotriva femeilor sau a persoanelor asociate cu acestea.

- ✘ Igor Dodon – BE Patriotic: „*Este necesar să ne unim și să o alungăm pe Maia Sandu...*” | vizând-o pe Maia Sandu, Mesaj instigator la mobilizare și eliminare, folosește apelul la acțiune colectivă pentru a justifica excluderea violentă a unei femei-lider.
- ✘ Vlad Batrîncea – BE Patriotic: „*Maia Sandu și PAS trebuie dați jos...*” .Apel la violență simbolică și delegitimare totală, combină sexismul politic cu apelul explicit la excludere.
- ✘ Bogdan Țîrdea – BE Patriotic: „*Maia Sandu – aceasta este un flagel pentru țară... trebuie să fie oprită*” .Amenințare directă mascată în discurs politic, descrierea ca „flagel” și apelul la oprire sunt expresii de descalificare violentă.
- ✘ Diana Caraman – BE Patriotic: „*Sandu trebuie judecată și pedepsită...*” .Amenințare juridico-politică cu subtext sexist. Argument: femeia-lider este ținta exclusivă a cererii punitive, în termeni radicali.
- ✘ Grigore Novac – BE Patriotic: „*Această femeie distruge țara... trebuie să dispară din politică*” .Apel la excludere totală și dispariție. Argument: exprimă clar dorința de eliminare completă, ceea ce constituie hărțuire violentă.
- ✘ Igor Dodon – BEP: „*Să o trimitem pe Maia Sandu în Siberia...*” .Amenințare simbolică cu deportarea, utilizare a contextului istoric represiv pentru a o descalifica și intimida.
- ✘ Călin Gabriel – Uniunea Creștin-Socială din Moldova: „...să fim bătuți, ca să nu zic alt cuvânt tot cu *tuți* la urmă”. Instigare la violență + sexualizare punitivă | (link video raport) combină violența simbolică cu sexualizarea pedepsei, un tip clasic de hărțuire sexistă.

Sexualizare explicită și limbaj vulgar

Cazuri care implică sexualizare directă, referiri obscene, limbaj vulgar sau atacuri la viața intimă. Acestea sunt cele mai grave forme de discurs sexist.

- ✘ Igor Dodon – BEP: „*Aceasta (Maia Sandu) stă ca o femeie în călduri...*”.

- ✘ Bogdan Țirdea – BEP: „*Aceasta are isterici... se comportă ca o femeie la menopauză*” | vizând-o pe Maia Sandu. Sexualizare biologică + stigmatizare a vârstei, ridiculizare prin aluzii la procese biologice feminine, prezentate ca motiv de incapacitate politică.
- ✘ Grigore Novac – BEP: „*Sandu își dă jos masca... o să vedem ce are sub fustă*”. Sexualizare explicită și insinuare vulgară, atac direct la viața intimă și la corpul unei femei-lider.
- ✘ Diana Caraman – BEP: „*Aceasta vrea să fie ca bărbații... dar rămâne doar o muiere*”, vizând-o pe Maia Sandu, Insultă sexistă + limbaj vulgar, combinație între descalificare politică și reducere la o etichetă misogină.
- ✘ Ion Chicu, BEA: „*Cernăuțean, cel cu nasul în testicule...*” [link](#), limbajul are conotații sexuale explicite, folosit pentru umilire publică și discreditare politică, depășind limitele dezbaterii civilizate.
- ✘ Igor Dodon , BEP: „*Guvernarea e o impotență totală*” [link](#), sexualizarea metaforică a eșecului politic transformă critica în atac de gen, reducând competența la virilitate.
- ✘ Vladimir Odnostalco – BEP: „*Media bordel*” [link](#), asociază presa cu prostituția, stigmatizând profesional femeile din mass-media și devalorizând jurnalismul.
- ✘ Călin Gabriel, Uniunea Creștin-Socială din Moldova: „...a uitat gustul mădularului...”, „...din lipsă de frec(u)ș...” despre jurnalista Angela Gonța. Insultă sexualizată explicită. [Link](#)
- ✘ Ion Terzi – AO „Controlul Poporului”: „...organ opus inimii Moldovei” (despre Irina Vlah) [link](#), transformă corpul unei femei-lider într-o metaforă sexuală insultătoare, anihilând demnitatea personală și politică.
- ✘ Valentin Dolganiuc – independent: „*Prostituarea – sport național moldovenist-stalinist*”, folosește prostituția ca metaforă politică, sexualizând negativ ideea de colaborare, stigmatizând femeile. [Link](#)

ANEXA 3

COMPORTAMENT SEXIST

Înjosirea, batjocorirea sau ridiculizarea persistentă a unei persoane

Comportamente repetate de ridiculizare, ironizare sau descalificare a unei persoane, cu scopul de a diminua demnitatea și autoritatea acesteia.

- ✗ Igor Dodon – BEP: *„Aceasta (Maia Sandu) este o păpușă în mâinile Occidentului, o marionetă care nu gândește singură.”* Ridiculizare persistentă prin descalificare personală și prezentare ca lipsită de autonomie politică. [Link](#)
- ✗ Bogdan Țîrdea – BEP: *„Această femeie este un dezastru național, nu are nimic în cap...”* Ridiculizare și insultă directă, cu caracter repetitiv, prin etichetare ofensatoare.
- ✗ Diana Caraman – BEP: *„Sandu se face de râs zilnic, vorbește prostii și se crede mare politiciană.”* Batjocorire persistentă, atac la inteligență și capacitate, repetată în mai multe apariții publice.
- ✗ Grigore Novac – BEP. *„Maia Sandu – o rușine pentru Republica Moldova, un lider fals, fără valoare.”* → Înjosire publică, ridiculizare directă prin anularea completă a imaginii politice.
- ✗ Partidul Politic Mișcarea Respect Moldova (PP MRM): Postări pe rețele sociale în care femeile din opoziție sunt descrise ca *„păpuși puse să citească texte”*, sugerând lipsa de autonomie.
- ✗ Partidul Nostru (PN): Declarații publice: *„Sandu este ridicolă, nu știe ce vorbește, doar recită ce i se scrie.”*
- ✗ Partidul Politic „Coaliția pentru Unitate și Bunăstare” (CUB): Într-un miting, un reprezentant al CUB a afirmat: *„Sandu ar trebui să facă glume la bucătărie, nu politică.”*

Răspândirea de zvonuri rău intenționate, bârfe sau insinuări nefondate

Situații în care adversarii politici sau candidații/tele sunt ținta unor zvonuri, bârfe sau insinuări, menite să le submineze reputația și să inducă neîncredere în capacitatea lor politică, adesea cu conotații sexiste.

- ✗ Igor Dodon: *„Se spune că Maia Sandu primește ordine direct de la ambasade și se întâlnește pe ascuns cu oficiali străini pentru a le servi interesele.”*
- ✗ Bogdan Țîrdea: *„Sandu este implicată în afaceri dubioase, dar presa ascunde adevărul.”*

- ✘ Diana Caraman: „Sandu are viață personală ascunsă, nu e căsătorită pentru că are ceva de ascuns...”
- ✘ Vlad Batrîncea: „Se vorbește că Sandu este controlată de grupuri obscure de afaceriști și nu ia nicio decizie singură.”
- ✘ Partidul Politic Mișcarea Respect Moldova (PP MRM): „Oponenții din PAS ascund surse de finanțare dubioase și relații personale compromițătoare.”
- ✘ Partidul Nostru (PN): „Sandu are sprijin doar din exterior, nu din țară – o spun toți, dar ea ascunde asta.”
- ✘ Partidul Politic „Coaliția pentru Unitate și Bunăstare” (CUB): Într-o transmisiune locală: „Se știe că femeile din PAS sunt puse doar pe liste pentru imagine, nimeni nu ia deciziile reale.”

Amenințări directe prin abuzuri verbale sau agresiuni fizice.

Situații în care femeile din politică sau adversarii/rele lor sunt ținta unor amenințări explicite cu violență verbală sau fizică.

- ✘ Igor Dodon: „Pe asta trebuie să o scoatem cu forța din Președinție, nu merită alt tratament.”
- ✘ Vlad Batrîncea: „Sandu va răspunde în fața poporului, iar oamenii vor ieși și o vor da jos cu mâinile lor.”
- ✘ Grigore Novac: „Dacă Sandu mai continuă mult, o vom da jos cu pumnii și o să o scoatem din birou.”
- ✘ Partidul Nostru: În cadrul unei întruniri locale: „Dacă Maia Sandu vine aici, o vom izgoni noi, nu are ce căuta în orașul nostru.”
- ✘ Partidul Politic „Moldova Mare”: „Femeile astea din PAS nu rezistă mult, dacă vin în sate, le vom face să plece imediat.”
- ✘ Partidul Politic Mișcarea Respect Moldova: Comentariu online: „Sandu și echipa ei trebuie scoase cu pietre, nu prin vot.”
- ✘ Candidați independenți (cazuri izolate): În spațiul online, Olesia Stamate a fost ținta unor mesaje cu conținut violent, de tipul: „Îți vom arăta noi dacă mai vorbești prea mult.”

Gesturi agresive sau amenințătoare. Comportamente nonverbale de intimidare
– ridicarea pumnului, apropierea fizică amenințătoare, semne agresive cu degetul sau alte gesturi prin care se transmite ostilitate și se creează frică.

- ✘ Partidul Liberal: Mihai Ghimpu către dna Chesari: „I-an liniștește un pic” după care dna Chesari intervine afirmând, „Eu sunt doamnă și vreau să vorbesc.” [Link](#)
Moment public în cadrul dezbateri electorale DEZBATERI ELECTORALE // 23.09.2025 Radio Moldova. Invalidarea și întreruperea femeii în spațiul public: expresia „I-an liniștește un pic” este o formă de control verbal și social care sugerează că femeia ar trebui „să tacă” sau „să fie adusă la ordine”. Tratare paternalistă și condescendentă: tonul frazei implică superioritate și autoritate masculină; este o formă de paternalism protector — tipică manifestărilor sexiste subtile. Răspunsul dnei Chesari, replică „Eu sunt doamnă și vreau să vorbesc” reprezintă o formă de autoafirmare și rezistență față de comportamentul sexist. Această reacție este semnificativă: arată conștientizarea propriei valori și refuzul de a accepta subordonarea simbolică. Ea transformă momentul într-un exemplu pozitiv de auto-revendicare a dreptului la exprimare — o reacție calmă, dar fermă.

- ✘ Gabriel Calin, Țintă: Maria Olaru (femeie; victimă într-o imagine cu verde de briliant pe față), folosirea imaginii unei femei în context de umilire și batjocură, asociată cu un slogan politic („Verde pentru Moldova”). Intimidare prin agresiune vizuală + ridiculizare; mascată ca „umor”, dar normalizează violența împotriva femeilor și descurajează participarea acestora în viața publică. 2.300 like-uri, 989 comentarii, 121 distribuiri; o parte din comentarii încurajează violența („...un *muhuri(ci)* din partea mea?”). [Link](#)

- ✗ Caricaturizare și ridiculizare pe gen (imagine trucată) referitor la reprezentanți și reprezentante PAS. Femei cu fețe de bărbați sau fețe deformate. Atac vizual sexist, contestă legitimitatea politică a femeilor. [Link](#)

Олеся Танасогло

20 сентябрь · 🌐

Victor Topal

20 сентябрь · 🌐

- ✗ Cazul prezentatoarei Iulia Budeici și al candidatului Vladimir Odnostalco (Blocul Patriotic), 26:02. *Prezentatoarea îl întreabă pe candidatul Odnostalco să dea soluții, nu vinovați. Odnostalco îi răspunde ironic: „întrebarea mi-a fost adresată de domnul Curov, nu de la dumneavoastră, dvs. vă temeți de vinovați.” Prezentatoarea replică: „Eu în acest studio nu mă tem de nimic, doar de privirea dvs., către Vladimir Odnostalco, candidat blocul Patriotic.”* Reducerea unei femei la emoții. Intimidare și delegitimare a moderatoarei [link](#). Din partea candidatului - intimidare și delegitimare a moderatoarei. Candidatul a ignorat rolul moderatoarei, refuzându-i dreptul de a adresa întrebări și punând-o la locul ei. Este o formă de intimidare sexistă tipică: femeile jurnaliste sunt adesea contestate ca autoritate. Din partea moderatoarei (internalizat) - replică cu sexualizare subtilă („privirea dvs.”). Scoaterea din rolul profesional și

introducerea într-un registru personal Prezentatoarea (ea însăși, prin autodeprecieri). Prezentatoarea își reduce autoritatea printr-o replică ce transformă dialogul profesional într-o insinuare personală.

- ✘ Igor Dodon, reprezentant BE Patriotic a diseminat un material video care o prezintă pe Maia Sandu într-o lumină negativă. Într-un moment al secvenței apare imaginea acesteia în flăcări, un vizual de tip „incendiere” ce transmite simbolic un mesaj de violență și dezumanizare. Conținutul se încadrează în categoria comportament sexist sever, cu elemente de instigare la ură. [Link](#)

